

Rippl-Rónai József

Válogatás az Antal-Lusztig Gyűjteményből

Niki Reiner

Rippl-Rónai József Válogatás az Antal-Lusztig Gyűjteményből
József Rippl-Rónai A Selection from the Antal-Lusztig Collection

Vaszary Képtár, Kaposvár, 2011

Vaszary Gallery, Kaposvár, 2011

www.vaszary-keptar.hu

Kurátor és szerkesztő: Farkas Zsuzsa

Curator and editor: Zsuzsa Farkas

Tanulmány: Farkas Zsuzsa

Essay by Zsuzsa Farkas©

Műtárgyfotók: Berényi Zsuzsa, Mester Tibor (38. oldal)

Photos: Zsuzsa Berényi, Tibor Mester (page 38.)

Portrék: Máté Olga, Székely Aladár, ismeretlen mesterek

Portraits: Olga Máté, Aladár Székely, unknown photographers

Grafikai terv: Bogdán Csilla

Graphic design: Csilla Bogdán

Fordítás: Csonka Ágnes

Translation: Ágnes Csonka

Külön köszönet az Magyar Nemzeti Galéria Adattárának, a Déri Múzeumnak, Debrecen,
és a Rippl-Rónai Múzeumnak, Kaposvár

Nyomda: Demax Művek, Budapest

Printed at: Demax Művek, Budapest

Felelős vezető: Miklóssy János, Táborny Szabolcs

Managing directors: János Miklóssy, Szabolcs Táborny

ISBN 978-963-87421-9-3

Készült 400 példányban

Published in 400 copies

Kiadó: Vaszary Képtár, Kaposvár

Publisher: Vaszary Képtár, Kaposvár

Felelős kiadó: Simonics Lászlóné

Publication manager: Mrs László Simonics

Festők Városa Hangulatfesztivál, 2011

Rippl-Rónai József Válogatás az Antal-Lusztig Gyűjteményből

József Rippl-Rónai A Selection from the Antal-Lusztig Collection

Rippl-Rónai József képei és Medgyessy Ferenc alkotásai

The pictures of József Rippl-Rónai and works by Ferenc Medgyessy

Vaszary Képtár, Kaposvár, 2011

Farkas Zsuzsa Zsuzsa Farkas

„Édes jó szülémnek küldöm Somogyországba”

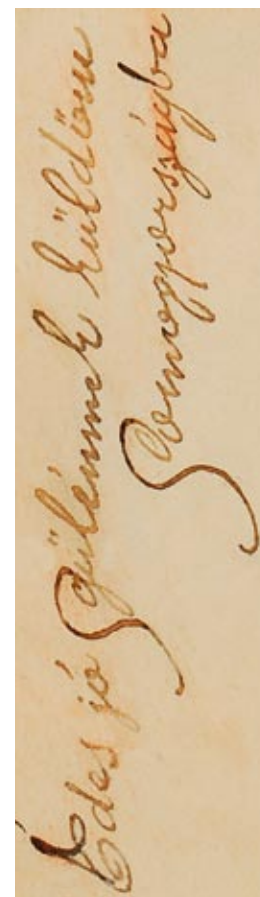
“I’m Sending It to My Dear Mother to Somogy Country”

Antal Péter gyűjteményéből az elmúlt években Anna Margit és Tóth Menyhért alkotásait ismerhették meg a kaposváriak a Vaszary Képtárban. E sorozat keretében kerül most sorra Rippl-Rónai József alkotásainak bemutatása. Ezek közül néhány művet már láthattunk 1998-ban, a nagy életmű kiállítás alkalmával a Magyar Nemzeti Galériában. A közel négyezer darabos debreceni gyűjteménynek a Rippl-Rónai képrészlege önálló kiállításként már bemutatkozott Pécsen, Várkonyi György kurátori vezetésével 2003-ban. Így ez a folyamatosan gyarapodó műtárgy-együttes részben ismerős lehet a közönség előtt.

Az Antal gyűjtemény Rippl-Rónai József képei az elmúlt 25 évben aukciókon kerültek elő, melyeket mindig reprodukáltak az aukciós katalógusokban. Az adatokat most forrásként és irodalomként is feltüntetjük a képek mellett, hiszen ezek utalnak a korábbi megmértetésre: attesztre, bírálatra és aukciókon való előfordulásukra. Mindezek teljesen jól kijelölik azok értékét is az életműben. Egy gyűjtemény alakulása szempontjából meghatározó tényező, hogy mit tudott egy-egy műről a szakma. Legalább annyira fontos és főleg az árara nézve jelentős az, hogy milyen véleményt adott a képek mellé a műkereskedelem. Ez a kiállítás összegzi az utóbbi negyedszázad alatt összegyűjtött műtárgyakat, bár tudjuk, hogy ez pillanatnyi állapot, hiszen a gyűjtő szándéka szerint bármikor változhat, tovább bővíülhet.

In the past years, the audiences of Kaposvár could see the works of Margit Anna and Menyhért Tóth from the collection of Péter Antal at the Vaszary Gallery. As part of the series, we now present the works of József Rippl-Rónai. Some of these pictures were already on display in 1998 at the grand Rippl-Rónai retrospective at the Hungarian National Gallery. The Rippl-Rónai section of the nearly four thousand-piece Debrecen collection was presented as an independent exhibition in Pécs in 2003, curated by György Várkonyi. Therefore, this constantly expanding body of works may be in part familiar to viewers.

The paintings of József Rippl-Rónai owned by the Antal collection have appeared at auctions in the past 25 years and were reproduced in the auction catalogues in each case. We list this data both as source and literature next to the images, since they refer to previous assessments: attestation, evaluation and occurrence at auctions. These adequately map out the value of the works in question within the oeuvre. In terms of the development of a collection, the facts professional circles had previously been aware of concerning a given work are decisive factors. The opinion the art market has given on the pictures is at least as important and significant, especially in terms of the price. The current exhibition presents a sum of works acquired during the past quarter of a century, although we know that this is merely a temporary state, which may change and expand according to the intentions of the collector.

Rippl-Rónai József életének története már jól ismert szülővárosában, ezért az életút felidézése pusztán ismétlésnek tűnhet. Mégis elkerülhetetlen, mert olyan katalógust vesz a kezébe az olvasó, amely egy gyűjtemény ismertetésének részét képezi. Tekintsük át időrendben az életút állomásait, a főművek mellett természetesen az Antal Péter gyűjteményébe tartozó alkotások is említésre kerülnek. Ezek egy része: tíz kép – melyet a katalógusban jeleztünk – 2006-tól 10 évig tartós letét a debreceni MODEM-ben, mely alkalmat adott arra is, hogy a kiállítóhely használja saját kiállításaihoz és kikölcsönözze azokat számos egyéb kiállítás részére is.

Rippl József 1861. május 23-án született Kaposvárott, apja a városban iskolaigazgató volt, a heves vérmérsékletű és impozáns megjelenésű tanárt mély érzelmek fűzték fiaihoz. Tanulmányait a helyi gimnáziumban kezdte, utána Budapesten gyógyszerészi mesterlevelet szerzett. Később házitanítónak szegődött gróf Zichy Ödön gyermekei mellé, közben rajzolgatott és a grófnőtől kapott olajfestékekkel festeni próbált. 1884-ben határozta el, hogy magasabb szinten képzi tovább magát, ezért Münchenbe utazott, hogy a híres Akadémián tanuljon. Megható levélben ígerte meg

The story of the life of József Rippl-Rónai is widely known in his hometown, therefore, a presentation of his biography may appear to be a mere repetition. Nevertheless, it is unavoidable, since the reader is holding a catalogue that is part of the presentation of a collection. Let us review the stages of Rippl-Rónai's life in a chronological order – in addition to the main works, naturally, the pieces in Péter Antal's collection will be mentioned as well. As indicated in the catalogue, part of these, ten paintings have been on a permanent, ten-year loan at the MODEM in Debrecen, which has also provided an opportunity for the gallery to use those for its own exhibitions and to lend them to numerous other exhibitions as well.

József Rippl was born on May 23, 1861 in Kaposvár. His father was a school director in the city. The sanguine teacher of imposing appearance was attached to his sons by strong emotional bonds. Rippl started his studies at the local grammar school, and afterwards obtained a degree in pharmacology in Budapest. He later became the tutor of the children of Count Ödön Zichy, while he was drawing and experimenting with painting using the oil paint received as a gift from the countess. He decided to seek further education in 1884, and travelled to Munich to study at the famous Academy. He promised his parents in a moving letter that he would pay back their monthly support and paint pictures in return. He created the drawing with the inscription *"I'm sending it to my dear mother to Somogy Country"* on February 26, which has become the motto of the current exhibition. (Image No. 1.) The son studying the trade of drawing addressed his mother with a kind, old-fashioned term,

József Rippl-Rónai A Selection from the Antal-Lusztig Collection

Ismeretlen mester: Rippl-Rónai József, 1899, MNG

Unknown photographer: József Rippl-Rónai, 1899, HNG, Budapest

Üdvözlét Münchenből, 1884 (kat. 1. sz.)

Regards from Munich, 1884 (cat. No. 1.)

szüleinek, hogy havi támogatásukat idővel visszafizeti, és képeket fest érte. Február 26-án készítette „Édes jó szülémnek küldöm Somogyországba” feliratú rajzot, amely e kiállítás mottója lett. (1. sz. kép) Régies szóval, kedvesen megszólított édesanyja e rajzon keresztül két szál rózsát kapott rajzmesterséget tanuló fiától. A festő a későbbiekben is mindig büszkén emlegette szüleit. Apja földműves emberektől származott és értelmiségi lett, édesanyja nemesi származású és polgári állást vállalt, hiszen 1864-ben Kaposvárott egy tanodát működtetett leányok számára. A művész szerint az volt a legkülönösebb, hogy az apjától tanulta meg az uraskodást, anyjától pedig a munkát és az egyszerű beosztást. 1906-ban Malonyay Dezsőnek, az akkor készülő könyvéhez (Fiatalok) igen patetikusan nyilatkozott a szüleiről: „Annyit mondhatok neked, hogy mindenik degenerálódott sok tekintetben, de hogy nincs olyan apja-anya senkinek a világon, mint nekem arról kezeskedem. Ezeknek lelke, szíve, mindene nemes – okmány nélkül. Én, az árnyékukba sem lépek. Ős erők.”

Rippl a müncheni Akadémián az élő-modelleket rajzoló osztályba iratkozott be, tanulmányai jól haladtak. 1886-ban már a pesti Üstökös című lapnak is küldött rajzokat. A Magyar Országos Képzőművészeti Tanács 300 forintos ösztöndíjat adományozott neki az 1885–1886-os esztendőre. A festészeti osztályon az akadémiai szabályok szerint kellett tanulni, a nehézkes oktatás nem volt megfelelő számára.

offering her two roses in this drawing. Even later, the painter always referred to his parents with pride. His father was a descendant of farmers and had become a learned man, her mother was of noble origin and took a bourgeois job: in 1864 she opened a school for girls in Kaposvár. According to the artist, it was peculiar that he had learnt gentlemanly behaviour from his father, and work ethic and simple economy from his mother. In 1906 he spoke about his parents rather eloquently to Dezső Malonyay for his book (Youngsters) then in the making: “I can tell you that both of them are degenerated in many respects, but no one in the world has a mother and father like I do, I’ll vouch for that. Their heart and soul is noble – even without a certificate. Me, I’m not even a shadow of them. They are primal forces.”

At the Munich Academy Rippl signed up for the course teaching live model drawing, and made good progress in his studies. In 1886 he was already contributing drawings to Pest-based newspaper Üstökös. The Hungarian National Fine Arts Council allocated a 300-forint grant for him for the years 1885 and 1886. At the painting course they had to study according to academic rules, but the laborious education did not suit him. When he received a Hungarian grant to study copper engraving, he was glad to finally be able to depart for Paris. He immediately presented himself to Mihály Munkácsy along with his hundred life-sized nudes and head studies, and Munkácsy found the youngster very likeable. Although he was not awarded the scholarship founded by Munkácsy, he could work as an apprentice

Amikor magyar ösztöndíjat kapott a rézkarc tanulmányozására, örült, hogy végre Párizsba utazhat. Azonnal bemutatkozott Munkácsy Mihálynál száz életnagyságú akt- és fejtanulmánnyal, aki nagyon szimpatikusnak találta az ifjút. Bár nem kapta meg a Munkácsy által alapított ösztöndíjat, a művész mellett segédként dolgozhatott, másolhatta műveit, náluk ebédelt, eljárta a pénteki estélyekre, ahol megismerkedett kora hírességeivel. A másolatokon kívül saját műveket is készített Munkácsy szalonképeinek modorában, ezeket a mester segítségével Sedelmayer műkereskedő adta el amerikai gyűjtőknek. Rippl a korabeli szokásoknak megfelelően jól indult, a festészeti tanulmányokban hamar elérte Munkácsy szintjére, majd nagy lelki harcok árán sikerült a Munkácsy iskolából kiválnia. Hálával és megértéssel emlékezett mesterére, de művészi ízlése idővel túl merevnek tűnt számára.

Rippl jelmondata már 1889-ben az volt, hogy *„Mindenkinek eredetiségre kell szert tenni.”* Ennek megvalósításaként a következő két évben programszerűen eltávolodott Munkácsytól és fokozatosan kihátrált az anyagi sikert biztosító szalonfestészet kötelékeiből. A fiatal festő számára az volt a legfontosabb, hogy eredetivé válhasson, mely azt jelentette, hogy saját formanyelvet kell kialakítani. Egy csak rá jellemző stílust kellett megteremteni, amely nem hasonlít senkiére. Ennek a kiműveléséhez másfajta tudásra volt szüksége, mint a másolás, ezért Párizsban 1888-ban már rövid ideig látogatta a Julian Akadémiát, ahol

to the artist, copying his works, lunching at their house, attending their Friday night soirées, where he could meet the celebrated figures of the era. In addition to the copies, he also created his own works in the style of the salon paintings of Munkácsy, these were sold to American collectors with the help of Munkácsy by art dealer Sedelmayer. In line with the customs of the era, Rippl had had a good start, he soon reached the level of Munkácsy in his studies, and eventually managed to secede from the school of Munkácsy after great emotional struggle. He reminisced about his master gratefully and with understanding, but after a while found his artistic taste too rigid.

Already back in 1889, Rippl's motto was: *“Everyone must acquire originality.”* In order to realise that, in the following two years he consciously distanced himself from Munkácsy and gradually backed out of the bounds of salon painting, which had offered financial success. The priority for the young painter was to become original, which meant establishing his own individual form of expression. He had to create a unique style, akin to no one else's. In order to develop this style, he needed a different kind of knowledge from copying. As a result, in 1888 he already attended the Julian Academy for a short period of time, where he met the artists he later befriended: the members of the Nabis (Prophets) group. He rented a studio for himself and his partner, Lazarine Baudrion, who was a Parisian model and later the diligent executor of the artist's embroidery designs. Travelling was also part of the changes and transformations, that is why he set out for Bretagne. Here, he painted the

megismerkedett későbbi barátaival a Nabis-csoport (Próféták) tagjaival. Műtermet bérelt magának és élettársának Lazarine Baudrionnak, aki párizsi modell volt, később a művész hímnézesterveinek szorgalmas kivitelezője. A változások, az átalakulás része volt az utazás is, ezért indult Bretagne-ba. Itt készítette *Pont-aveni kocsmá* című képét, mely a korszak kedélyes zsánerjeleneteinek jegyeit hordozza magán, kissé komor, sötét színekkel festve. A neves francia művész Gauguin – ekkortájt ott készült – úgynevezett „primitív” képeivel nem volt kapcsolata. *Hajnali piac Normandiában* címmel került egy kép Antal Péter gyűjteményébe. (3. sz. kép) A Magyar Nemzeti Galéria bírálati csoportja határozta meg az 1893–1894-es évekre jellemző stílusban megfestett *Tyúkok* című következő festményt. (4. sz. kép) *A Lazarine kandalló előtt* című sötét színezetű, kissé nyomasztó, nagyméretű alkotás is ennek a korszaknak a sajátosságait ötvözi. (5. sz. kép) Ez a kép Fiumében 1927-ben a II. nemzetközi kiállításon, 1952-ben a pesti emlékkiállításon a Fővárosi Képtárban a korai, fekete korszak egyéni festésmódjára hívta fel a figyelmet. A Magyar Nemzeti Galériában bemutatott életmű kiállítás alkalmával lezajlott nagy gyűjtés eredményeként az Antal gyűjteményből öt képet választottak ki, ezek közül az első (időrendben) ez a nem túl barátságos kép.

Rippl József művein a szignatúrák, aláírások alkalmazásában változás figyelhető meg. 1889-ben először édesapja, majd a művész is felvette a Rónai nevet. A névváltoztatásnak egyszerű magyarosítás volt

picture entitled “*Inn in Pont-Aven*”, which carries the marks of the cheerful genre scenes of the era, using somewhat sombre, dark colours. Rippl had no connection with the so-called “primitive” paintings of the renown French artist Gauguin, which were born around the same time. A painting entitled *Early Morning Marketplace in Normandy* became part of Péter Antal’s collection. (Image No. 3.) The next picture entitled *Hens*, painted in the style characteristic of the years 1893–1894 was certified by the attestation committee of the Hungarian National Gallery. (Image No. 4) The somewhat depressing, large work entitled *Lazarine In Front of the Fireplace* also showcases the characteristics of this era. (Image No. 5) At the 2nd international exhibition in Fiume and at the memorial exhibition at the Budapest Gallery this picture drew attention to the unique style of painting of his early, black period. As a result of the extensive collection work conducted on the occasion of the retrospective exhibition staged at the Hungarian National Gallery, five works were selected from the Antal collection. Of these, this not particularly pleasant image is the first one (in chronological order).

A change is apparent in the works of József Rippl in terms of the use of signatures. In 1889 the Rónai name was adopted first by the artist’s father, and subsequently by the artist himself. The reason for the name change was merely the desire to use a more Hungarian-sounding name, which was later adopted by the siblings and several relatives as well. Between 1884 and 1889 he signed his works as “Rippl”, in the transition period as “Rippl-Rónai”, and later merely as “Rónai”.

az oka, amelyet ezután a testvérek, sőt több rokon is követett. 1884–1889 között „Rippl”, az átmeneti időszakban „Rippl-Rónai”, aztán pedig kizárólag „Rónai” jelzéssel látta el alkotásait.

A fiatal festő gazdag, skót festőbarátjával James Pitcairn-Knowles-szal (1864–1954) Párizsból Neuilly-be költöztek és közös műtermet használtak, 1892 és 1899 között. Az eredetiség megtalálásában ez a skót festő segítette, aki Münchenben tanult Uhde-nél, majd 1887-ben költözött Párizsba. A művelt és széles látókörű barát a szimbolizmus alapeszméivel ismertette meg. Fontos ez a kötelék, hiszen ízlésüket koruk modern irányzatai alakították. Knowles közvetítette a festői misztikus áramlatokat, amelyeket a preraffaelita mozgalom hozott. A képi újítások között szerepelt a különleges női alakok légies, földöntúli megjelenítése. Az amerikai művész Whistler tette népszerűvé és divatossá a szürkék és barnák átmeneteire épített színredukciót. A francia Carrière pasztózus festésmódja, és sejtelmessége is erősen befolyásolta őket. A modern hatások összegzéseként végül kialakult Rippl-Rónai József egyéni stílusa, amely az 1890-es évek elején fő művei sokaságát eredményezték, mint a *Nő fehérpettyes ruhában* és a *Kalitkás nő*. 2004-ben speciális, önálló kiállításon igen részletesen mutatták be Knowles és a magyar művész kapcsolatát az Ernst Múzeumban. Igen aprólékosan, mindenre kiterjedően feltárták és publikálták a kutatás eredményeit.

With his rich Scottish artist friend, James Pitcairn-Knowles (1864–1954) the young painter moved from Paris to Neuilly and the two of them shared a studio between 1892 and 1899. The Scottish painter, who had studied in Munich at Uhde, moving to Paris in 1887, helped him to find originality. The erudite and intelligent friend introduced him to the fundamental concepts of symbolism. This connection is important, as their tastes were shaped by the modern movements of their age. Knowles channeled the mystic painterly trends brought on by the Preraphaelite movement. Pictorial innovations included the ethereal, otherworldly representations of female figures. American artist Whistler made colour reduction based on the transitional hues between greys and browns popular. They were also strongly influenced by the thick layers of paint and mysterious quality of the French Carrière. Eventually, as the sum of modern influences, the individual style of József Rippl-Rónai was formed, which culminated in a number of masterworks in the early 1890s, including *Woman in White Polkadot Dress* and *Woman with Birdcage*. In 2004 a special independent exhibition showcased the details of the relationship of Knowles and the Hungarian artist at the Ernst Museum. The results of the research were published meticulously and comprehensively.

Having found his individual, original voice, the painter created a string of his masterworks. The most important ones are on constant display at the 20th century permanent exhibition of the Hungarian National Gallery. *Woman with Birdcage* represents the female ideal of the end of the century, the delicate figure is

A festő megtalálván az egyéni, eredeti hangot, harminc évesen sorra alkotta fő műveit. A legjelentősebbek a Magyar Nemzeti Galéria állandó 20. századi kiállításán folyamatosan jelen vannak. A *Kalitkás nő* a századvég ideális női szépsége, a finom alak hangsúlyozott átszellemültséggel tartja kezében a madárkát. A profilból ábrázolt női figura egészen hátra hajol, testének vonala szép ívet ír le. Sokan elemezték már a modern magyar művészet megkerülhetetlen pillérévé vált festményt.

A festő számára az egyszerre festés központi technikai probléma volt. E festés lényege, hogy a kép minden része egyformán fontos, ezért minden részt egyformán kell festeni. Így lehet egységes faktúrát teremteni: „Az egyszerre festés fogalmába az egyenlő módon való festésmódot is belefoglalom. Ez a készülő mű minden részének egyforma stádiumában való tartása, illetőleg befejezése.” Ennek a festésnek a szellemében született a *Bánat* című kép is 1892-ben. (6. sz. kép) Ismerünk egy igen hasonló fényképet, amely Knowles barátnőjét Yvonne-t ábrázolja Neuillyben 1896-ban. A környezetnek, de lehet, hogy a fényképnek is köze lehet ehhez a képhez, amely szinte ugyanazt a műte-
remsarkot örökíti meg. Nagyon hasonló a *Két gyászruhás nő* című festmény, amelyről

holding the bird in her hand with an emphatic unworldliness. The female figure portrayed from a lateral view is bending backwards, the line of her body forms a beautiful arch. This painting has become a pillar of modern Hungarian art, and has been analysed at length by many art historians.

Simultaneous painting was a central technical issue for the painter. The essence of this method is that every part of the image holds equal importance, as a result, every part has to be painted in the same manner. That is how a unified finish can be achieved: “I also include painting in an equal manner in the notion of simultaneous painting. This means keeping or finishing every part of the work in progress at the same stage.” The painting entitled *Sorrow* was also born in the spirit of this method in 1892-ben. (Image No. 6) We are familiar with a very similar photograph, which portrays Knowles’ girlfriend Yvonne in Neuilly in 1896. The environment, but possibly the photograph too, may have a connection to the painting, which depicts practically the same corner of the studio. The painting entitled *Two Women in Mourning*, about which he wrote to her mother, also adorned a room of the house in Neuilly. The scene, which takes place in an interior, depicts two women dressed in black – “the mother is reading sad news to her sorrowful daughter”, Rippl wrote. The picture was created with a special technique, which we can define as a drawn painting emphasizing the canvas by the use of black. A characteristic of these “oil graphics” is that the artist draws the figure with strong contours, which he subsequently fills with a thin layer of greyish-brown paint.

édesanyjának is beszámolt, a Neuilly ház egyik szobájának falát díszítette. Egy szoba belsejében játszódnó jelenetben a kerek asztal mellett üldögél a két feketébe öltözött nő, „*az anya szomorú újságot olvas föl szomorkodó leányának*” – írta Rippl. Különleges technikával készült a kép, melyet úgy határozhatunk meg, mint a vásznat feketével hangsúlyozó rajzolt festmény. Ezeknek az „olajgrafikáknak” jellegzetessége, hogy erős kontúrokkal rajzolja meg a figurát, melyet aztán vékony szürkés, barnás festékkel tölt meg.

A festő első, önálló kiállítása 1892 márciusában nyílt meg a párizsi osztrák-magyar követség épületében, a Palais Gallierában, ahol képei nagy sikert arattak. 1894-ben a Mars-mezei Szalonban *Öreganyám* című képe a Nabis tagjainak baráti megnyilvánulásain kívül Gauguin elismerését is meghozta. Rippl szerint fekete kontúros művei még festőtársait is meglepték, általában erről a kritika értetlenül hallgatott. Újszerű, kontúros munkái mellett azért volt sikere az *Öreganyám* című képnek, mert az kevésbé volt stilizált. 1892-ben első párizsi tárlata után boldogan írta édesapjának: „*Annyi bizonyos, hogy a Párizsban élő 25.000 festő közt előnyösen fognak ismerni és egy kis névre is szert teszek, máris tudják, hogy van egy Rónai nevű magyar festő, aki az ő francia ízlésüknek teljesen megfelel.*”

The painter's first independent exhibition opened in March 1892 at the Palais Galliera, the building of the Austro-Hungarian embassy in Paris, where his works had great success. In 1894 at the Salon du Champs-de-Mars his painting *My Old Mother* brought the appreciation of the members of the Nabis as well as the praise of Gauguin. According to Rippl, even his fellow painters were surprised by his black contoured works, and the uncomprehending critics generally remained silent. Next to his novel contoured works the painting *My Old Mother* had success because it was less stylised. Following his first Paris exhibition in 1892 he wrote to his father happily: “*One thing is certain: of the 25,000 painters living in Paris I shall be known favourably and I shall even gain a little name for myself, they already know that there is a Hungarian painter named Rónai, who matches their French taste perfectly.*”

The Paris-based Nabis group, which was founded in 1888, had a great influence on Rippl-Rónai. It was an esoteric group of friends, where the painters remained in a state of prophetic exaltation. The artistic theories of the mythic secret society have conquered many artists. This group of painters was also referred to as “the painters of Revue Blanche”. Their art had become cleansed upon the influence of the works of Gauguin, they practiced painting with a symbolist dedication. According to their prophecy, what mattered to them was not the visible world but an imaginary one, that is why Rippl found support in their works. The members of the group were Pierre Bonnard, Paul Sérusier, Maurice Denis, Eduard Vuillard, Félix Vallotton, Paul Ranson, R.-X. Roussel and Jan Vekade.

József Rippl-Rónai A Selection from the Antal-Lusztig Collection

Székelty Aladár: Rippl-Rónai József, 1909–1910, Petőfi Irodalmi Múzeum

Aladár Székelty: József Rippl-Rónai, 1909–1910, Petőfi Literary Museum, Budapest

Ismeretlen mester: Rippl-Rónai József, 1900 k., magántulajdon

Unknown photographer: József Rippl-Rónai, c. 1900, in private ownership

Nagy hatással volt Rippl-Rónaira a párizsi Nabis-csoport, amely 1888-ban alakult. Ezoterikus baráti társaság volt, amelyben a festőművészek a profetikus rajongás állapotában voltak. A mitikus jellegű titkos társaság festői elméletei számos művészt meghódítottak. Ezt a festő-csoportot a „Revue Blanche festői” névvel is emlegették. Festészetük Gauguin műveinek hatására megtisztult, festészetüket szellemi, szimbolista elhivatottsággal gyakorolták. Prófécijuk szerint nem a látott, hanem a kigondolt világ volt számukra a fontos, ezért talált támaszra műveikben Rippl. A csoport tagjai: Pierre Bonnard, Paul Sérusier, Maurice Denis, Eduard Vuillard, Félix Vallotton, Paul Ranson, R.-X. Roussel, Jan Verkade.

Párizsban és Amerikában az újabb keletű Nabis-kiállítások tisztázták a csoport helyét a párizsi avantgárdban, amerikai és francia művészettörténészek is megállapították, hogy a magyar művész derűje, erőteljessége elüt a többiek líraibb, nemegyszer melankolikus habitusától. Rippl-Rónai 1893-ban az ötödik Nabis kiállításon szerepelt az *Ágyban fekvő nő* című képével. 1899-ben tíz képet mutatott be, ugyanakkor Samuel Bing galériájában 1895-től többféle műfajban is a Nabis tagjaival közös munkáik voltak. A csoport-hoz való vonzódása, a tőlük nyert inspirációk miatt nevezzük a festőt a magyar prófétának.

Végre Magyarországon is próbálkozott! 1896-ban Sima Ferenc országgyűlési képviselő pesti lakásán nyílt meg az első magyar kiállítása. A bemutatott anyag, legkorábbi műveinek rekonstruálása nagyon nehéz, hiszen katalógus nem készült. A sors különös fintora, hogy ugyanekkor a millenniumi ünnepeken

The more recent Nabis exhibitions in Paris and America have clarified the place of the group in the Paris avantgarde movement, and both French and American art historians have come to the conclusion that the cheerful disposition and forceful quality of the Hungarian artist sets him apart from the more lyrical, often melancholic disposition of the others. Rippl-Rónai participated at the fifth Nabis exhibition in 1893 with his work entitled *Woman Lying in Bed*. In 1899 he exhibited ten paintings, at the same time, starting from 1895 he showcased joint works with the Nabis in various genres at the gallery of Samuel Bing. We call the painter the Hungarian prophet due to his attraction to the group and the inspirations gained from them.

Eventually, he tried his luck in Hungary as well. His first Hungarian exhibition opened at the apartment of parliamentary representative Ferenc Sima in 1896. It is difficult to reconstruct the showcased material, his earliest works, as no catalogue was compiled at the time. Ironically, at the millennial celebrations he was awarded a prize as a copper etcher.

Of his early works, the painter himself said: *“I painted the series of my “black pictures” in Neuilly. I did not see things in black, I merely wanted to paint them using black as my starting point. I was supported in this endeavour by my conviction that such a method of painting is as legitimate as painting starting out from and using purple, blue or other colours. I was very interested in the black*

a képzőművészek között díjat kapott, mint rézmetsző. Korai képeiről maga a festő így vallott: „Neuillyben festettem „fekete képeim” sorozatát. Nem mintha feketeének láttam volna a dolgokat, hanem mert a feketéből kiindulva akartam azokat megfesteni. Az a meggyőződéseem támogatott ebben, hogy az ily festésnek éppúgy jogosultsága van, mint a lila, kék vagy más színből kiindulva s abban megoldott festésnek. A fekete és szürke szín akkor nagyon érdekelt, s izgatott a kérdés, hogy mit és hogyan lehet velük művészileg megoldani. Szóval e két színnel igyekeztem a motívumokat interpretálni.”

Az egyik főmű modellje Madame Mazet, aki férjével együtt a festő jó barátja volt. Titokzatos női alak, a dekadens életérzések közvetítője, a végzet asszonya. Az arcképén a testet az egynemű fekete festék sötét foltjak mutatja, amelyet erős kontúr határol. 1902-ben a Szépművészeti Múzeum számára megvásárolta a vallás- és közoktatásügyi miniszter, aki korábban „érthetetlen művészi törekvés produktumának” tartotta. Ez az igazi áttörés.

Az 1890-es évekből kevés pasztell képet ismerünk, hiszen azokat többnyire Franciaországban eladta, elajándékozta. A fellelhető grafikákat igen alaposan,

and grey colours at the time, and I was excited to learn what can I solve artistically using these. So I attempted to interpret the motifs using these two colours.” The model of one of the main works is Madame Mazet, who, along with her husband, was a good friend of the painter. A mysterious female figure, a medium of decadent feelings, a true femme

fatale. In her portrait the body is represented by a unified dark patch of paint, delineated by a strong contour. It was purchased in 1902 by the minister of religious and public education affairs for the Museum of Fine Arts, who earlier considered the painting “a product of incomprehensible artistic intentions”. That is a true breakthrough.

We are only aware of a few pastels from the 1890s, since he sold or gave away most of those in France. We have analysed the available graphic works thoroughly, taking every detail into account. A more recently acquired piece of the Antal collection, *Woman in Black Hat* is one of these rare works. (Image No. 7) The picture is described in the auction catalogue as follows: “The extremely sophisticated execution of the work, the plastic rendition of the grey dress, the expressive formulation of the hat ornament, the veil are solutions characteristic of Rippl-Rónai just as the notably aloof, demure and subdued characterisation of the model. Rippl's female portraits not only demonstrate the precise character of the individual but also provide a precise picture of the ideal of femininity in vogue at the turn of the century. ...The work is signed by a characteristic and beautiful Rónai-signature. The image was most probably created in the artist's so-called black period.”

mindenre kiterjedően elemeztük. Az Antal gyűjtemény *Nő fekete kalapban* című újabb darabja e ritkaságok közé tartozik. (7. sz. kép) Így elemzik e képet az aukciós katalógusban:

„A jelen kép rendkívül finom kidolgozása, a sötét ruha plasztikus megformálása, a kalap, a kalapdísz, a fátyol nagyon érzékletes kialakítása éppúgy Rippl-Rónaira valló megoldások, mint a modell kifejezetten tartózkodó, szemérmes és visszafogott karakterizálása. Rippl női portréi nem csak az egyéniség karakterét mutatják meg, hanem a nőiség eszményéről, a századfordulón divatos nőideálról is pontos képet adnak. ...A mű szignója jellegzetes és szép Rónai-szignó. A kép minden bizonnyal a művész úgynevezett fekete korszakában készült.”

A *Reithoffer néni cínákkal* című olajkép évtizedeken keresztül Bedő Rudolf gyűjteményébe tartozott. (8. sz. kép) A *Karcsú nő vázával* című, csodálatos festménnyel együtt egy lakás díszé volt hetven évig, mígnem tavaly az örökösök a teljes gyűjteményt aukcionálták. Ma már az Antal gyűjteményben az idős asszonyokat ábrázoló sikeres művek közé tartozik. A festői problémákra koncentrálni a művész számára a melankóliába süllyedt türelmes modellek kiváló alkalmat adtak a kísérletezésre, az elmúlásra utaló további jelentésréteg gazdagítja a nem mindig céltudatos témaválasztását.

1899-ben már nagyon erős volt benne a vágy, hogy visszaköltözzön Magyarországra, de miután addigi szerepléseit, műveit a magyar művészeti kritika elutasította, bizonytalannak ítélte jövőjét. Párizsi kortársai

The oil painting entitled *Aunt Reithoffer with Cinias* had been part of the collection of Rudolf Bedő for decades. (Image No. 8) Along with the amazing painting *Slender Woman with Vase*, it had graced an apartment for seventy years – until last year, when the heirs auctioned off the entire collection. It is now one of the successful works depicting older women in the Antal collection. For the artist focusing on pictorial issues, the patient, melancholic models provided an excellent opportunity for experimentation, the additional layer of meaning alluding to passing away adds to his not always conscious choice of topic.

In 1899 he already had a strong desire to move back to Hungary, but since Hungarian art critics had rejected his achievements and works, he considered his future uncertain. Of his Parisian contemporaries, Knowles introduced Aristide Maillol (1861–1944) to him. Meanwhile, it was Rippl-Rónai who introduced Maillol to the members of the Nabis group in 1894, who thus became a member of the wider circle of the society. Their relationship was therefore fruitful in many respects. Maillol's work in the field of applied arts had an influence on Rippl-Rónai. According to the legend, it was Rippl-Rónai who recommended to Maillol giving up painting and focusing on sculpture instead, which eventually brought him recognition. In 1899 the young Hungarian artist travelled to visit him in Banyuls-sur-Mer at the foot of the Pyrenées in order to find balance in his spiritual crisis. He was entranced by the effect of the sea and the various weather conditions on colours, the environment, the small seaside settlement.

közül Aristide Maillol (1861–1944) Knowles mutatta be neki. A Nabis-csoport tagjainak viszont 1894-ben éppen ő mutatta be, aki ezáltal festőtársaság tágabb köréhez tartozott. Kettőjük kapcsolata sok szempontból gyümölcsöző volt. Maillol iparművészeti munkássága befolyásolta Rippl-Rónait. A legenda úgy tartja, hogy Rippl-Rónai javasolta a művésznek, hogy a festészetet hagyja abba, és a szobrászattal foglalkozzon, amely később hírnevet is szerzett számára. A fiatal magyar művész 1899-ben elutazott hozzá a Pireneusok alján fekvő Banyuls-sur-Merbe, hogy lelki válságában egyensúlyra találjon. Megbűvölve figyelte a tenger és a különös időjárási viszonyok hatását a színekre, a környezetre, a tengerparti kis településre.

Ez az utazás a fekete korszak végét jelenti festészetében. Mindeddig a tájkép nem igazán volt jellemző témája, az új környezet, a mediterrán lenyűgöző vidék az intenzív színeivel befolyásolta. Tájképei átmenetet képeznek a világos interieur képek felé. Az egyszerre festés elvének megtartása mellett, előtérbe kerültek a színekkel való fokozás, a színek egymás mellettségének, egymásra hatásának kísérletei. Fordulópont volt életében, amikor eltávolodott a korábbi misztikus világtól, és a változékony, illanó színes világba lépett át. Jelenlegi adataink alapján hatvan képet festett az idillben, a Maillol család tagjait is lerajzolta. Ekkortájt keletkezett a *Banyuls-i táj* illetve *Vízparti táj* című művei (9-10. sz. kép) is, melyeknek színvilága, sőt tipikus festékanyaga már a fordulatot jelzi. Nem véletlen, hogy a következő két magyar kiállításán ebből a periódusból való képeit a színesség jellemzi. Ezt ő maga egyszerűen naposnak, sőt

This trip means the end of the black period in his art. Previously, he did not favour landscapes as a subject, but the new environment, the arresting Mediterranean landscape influenced him with its intense colours. His landscapes constitute a transition towards his light interieurs. While keeping to the principle of simultaneous painting, emphasis by colours, he experimented with the coexistence of colours and their mutual effect on each other. It was a turning point in his life when he distanced himself from the earlier world of mysticism, entering the volatile, ephemeral world of colour. According to our currently available data he painted sixty pictures in the idyllic setting, and also made drawings of the members of the Maillol family. His works entitled *Landscape From Banyuls* and *Waterside Landscape* (Images No.9, 10) were born during this time, the colour scheme and typical paint material already signifies a turning point. It is no coincidence that the works dating from this period showcased at his next two Hungarian exhibitions are characterised by colour. He called these images simply sunny or loudly colourful. It was his own decision to enhance the strength of colours. Obviously, it was not a unique idea, since similar changes, colour-related turning points were evident throughout the world. Recently the audience of Cerec in Southern France could meet the works once created there at a small chamber exhibition, which was a sideshow during the tour of the Hungarian Fauves exhibition.

József Rippl-Rónai A Selection from the Antal-Lusztig Collection

Apám, 1902, Rippl-Rónai Múzeum, Kaposvár

My Father, 1902, Rippl-Rónai Museum, Kaposvár

Banyuls-i táj, Vízparti táj, 1899 (kat. 9.–10. sz.)

Landscape From Banyuls, Waterside, 1899 (cat. No. 9–10.)

harsogóan színesnek nevezte. Saját maga határozott úgy, hogy a színek erejét fokozni kell. Persze nem egyedülálló gondolat, hiszen az egész világban hasonló változások, a színhez kötődő fordulatok következtek el. Nemrégiben kis kamara kiállításon láthatta a dél-francia (Cerec) közönség az egykor ott készült műveket is, a Magyar Vadak című tárlat körútja során, az egyik állomás kísérő rendezvényén.

A művész Impressziók 1890–1900 címmel adott számot párizsi időszakáról a budapesti Royal Szállóban. A magyar művészeti kritikusok közül némelyik már értékelte, mások viszont elítélték a franciás hangulatot, a korszak magyar műveitől erősen különböző alkotásokat. Mint Lyka Károly írta: „*Különállni, külön utakon állni.*” – ez lett a mottója az itthoni környezetben. A kiállításon és az azt követő aukción néhány művet eladott, a múzeum számára megvásárolták *Kuglizók* című képét, ez a szimbolikus gesztus a kezdeti sikereket jelezte.

A festő szívesen megörökítette szüleit, felhasználta őket modellként és emlékezőként egész életükben, ezért több korszakában és különféle műfajban készített képeken keresztül ismerjük arcukat, öregedési folyamatukat. Az első impozáns képet *Apám-Anyám* címmel 1895 körül festette. A Magyarországon készült mű ünnepélyes, de sajátos stílusa miatt bizonyos távolságtartást mutat. Galambszürke háttérből emelkedik ki a két idős ember alakja.

The artist presented works from his Parisian stay at the exhibition entitled Impressions 1890-1900 at the Hotel Royal in Budapest. While some Hungarian art critics already appreciated the French atmosphere and the works significantly different from the Hungarian works of the era, others panned them. As Károly Lyka wrote: “*To stand apart, to follow different roads.*” This became his motto in the local setting. At the exhibition and the subsequent auction he sold a few works, the museum purchased his picture *Bowlers*, and this symbolic gesture signalled his initial success.

The painter liked to portray his parents and used them as his models and as reminiscences throughout their lives, as a result, we know their faces, the process of their ageing through images created in different periods and different genres. He painted the first imposing picture entitled *My Father and My Mother* around 1895. Due to its solemn but peculiar style, the work, which was created in Hungary, suggests a certain distance. The two elderly figures rise from a grey background. The delicately painted background and the strong black contour of the coats matches the colour reduction theory. The simpler, darker bulk of the father’s coat counterbalances the more delicate, more thinly painted coat of the mother. The otherworldly pallor of the mother is counterbalanced by the healthy, tanned countenance and enormous beard of the father. The painting *My Parents After 40 Years of Marriage* from 1897 is a development of the double portrait. The parents had attended the teacher training college together and got married in 1861, of their seven children, four boys survived. In this famous picture

A finom festésű háttér és a kabátok erős, fekete kontúrozása megfelel a színredukciós elméletnek. A papa kabátjának egyszerűbb, sötétebb tömegű felépítése ellensúlyozza a mama finomabb, vékonyabb festésű felöltőjét. A mama holdbéli sápadtságát ellensúlyozza a papa egészséges, napbarnított színe, és hatalmas szakálla. A kettős portré továbbfejlesztése a *Szüleim 40 évi házasság után* című kép, mely 1897-ben készült. A szülék együtt végezték a tanítóképzőt, és 1861-ben házasodtak össze, hét világra jött gyermekükből négy fiú maradt életben. Ezen a nevezetes képen Rippl teljes alakban ábrázolta szüleit egy szobabelsőben, a papa a kissé félrebillenő széken ül, a mama pedig mellette áll. Szülei egymás felé fordulását a kép közepén összekulcsolt kezük pecsételi meg. A mama aggódva kitekint a képből, fiára néz. A papa a mamát figyeli, így egy látszólagos háromszög alakul ki, melynek inkább hármójuk kapcsolatában van jelentése. E képek után keletkezett az Antal-gyűjteményben található *Apám*, 1900 című festmény (11. sz. kép) és ezután egy évvel egy hasonló kivágású újabb Apám kép, mely a kaposvári Rippl-Rónai Múzeum tulajdonában van. Antal képe a fáradt és kissé fásult idős ember magába révedését ábrázolja – nem véletlenül szerepelt most a MODEM-beli melankólia (Héttoronyba zárva) kiállításon. Az 1902-es változaton az oldalra elnéző idős ember rendkívüli szakálla vonja magára a figyelmet. Impozáns megjelenése lenyűgöző, egyenesen a hajdani szent embereket idézi. Antal Péter változatának festése lapos és száraz, a másodiknak pedig vastag és energikus. Mi okozhatta, hogy

Rippl portrayed the full figure of his parents inside an interior, the father is sitting on a slightly tilted chair, while the mother is standing next to him. They turn towards each other and hold hands in the middle of the picture. The mother is looking out of the picture at her son with a worried expression. The father is watching the mother, thus, an apparent triangle is formed, which has more relevance in terms of the relationship of the three of them. The painting *My Father*, 1900 of the Antal collection was created after these pictures (Image No. 11), and another *My Father* with a similar frame, which is owned by the Rippl-Rónai Museum of Kaposvár. Antal's picture portrays the introspection of the tired and somewhat apathetic old man – no wonder it was featured recently at the exhibition on melancholy at the MODEM (Héttoronyba zárva). In the 1902 version it is the extraordinary beard of the old man looking sideways that draws the attention. His imposing appearance is impressive, it evokes the holy men of ancient times. While the painting style of Péter Antal's version is flat and dry, that of the other image is thick and energetic. What is the possible explanation for the fact that he was using a different method of painting practically at the same time and in case of the same topic? One reason may be the period of change, where emotional elements tilted the style of painting backward and forward.

We are familiar with a portrait of Rippl's father wearing a straw hat and its pair, a portrait of the mother in pastel as well, another memorial for the parents from 1903. The masterpiece painted in "corn-style", the double portrait painted on paperboard entitled *My Father and My Younger Brother Lajos* dates from 1905.

szinte ugyanazon időben, ugyanazon témában másfajta festésmódot használ? Oka lehet a változás időszaka, amelyben érzelmi, hangulati elemek hátra vagy előre billentették a festési modort.

Ismerjük Rippl édesapjának szalmakalapos és a mű párként édesanya portréját pasztellben is, ezek a szülőknek állított újabb közös emlék, 1903-ból. A kukoricás stílusban festett főmű: az *Apám és Lajos öcsém* címmel papírlemezre festett kettős portré pedig 1905-ből való. Az idős ember karimás kalapban ül a nézővel szemben, kezével támasztja a fejét. Édesapja arcvonásainak utolsó, jelentős megfogalmazása az *Apám és Piacsek bácsi vörösbor mellett* című közismert festmény 1907-ben keletkezett. A festésmód elárulja, hogy a passzív, nyugodt alakok gyors mozdulatokkal, vehemens érzelmekkel kísérve kerültek a vászonra.

Visszatérve Rippl-Rónai József élettörténetéhez, tudjuk, hogy 1901-ben végleg otthagya Párizst, Somogyaszalóra költöztek Ödön testvéréhez, aki ott dolgozott vasutasként. 1901 előtti az Antal gyűjtemény egyik érdekes darabja, a *Zákányi plébános kávézik* című pasztell, amely az Országos Képzőművészeti Társulat tavaszi kiállításán mutattak be. (12. sz. kép) A kép még 1900-ban készült, amikor Rippl-Rónai a következő kiállítására gyűjtött motívumokat, hiszen több mint 200 művet kellett megfestenie. Ezek között számos már somogyi tájat ábrázol, hiszen a művész nyáron öccsénél Somogyaszalón lakott, ahol feltehetően bebarangolta a környéket. Így jutott el Zákányba, ahol a község római katolikus plébánosát örököltette meg. Ekkor írták neki azt a későbbiekben sok vihart kavart levelet, mely a művész feltételezhető munka-

The old man wearing a rimmed hat is sitting facing the spectator, supporting his head with his hand. The last important rendition of the features of his father is the well-known painting *My Father and Uncle Piacsek Drinking Red Wine*, dating from 1907. The style of painting is telling: the passive, calm figures were applied to the canvas with quick strokes, vehement emotions.

Returning to the biography of József Rippl-Rónai, we know that in 1901 he left Paris for good, moving to Somogyaszaló to his brother Ödön, who worked there as a railway officer. One interesting piece of the Antal Collection was born prior to 1901: the pastel *The Vicar of Zákány Is Having a Coffee*, which was presented at the spring exhibition of the National Fine Arts Society (Image No. 12) The picture dates back to 1900, when Rippl-Rónai was collecting motifs for his next exhibition, as he had to paint more than 200 new works. Of these, many already depict Somogy landscapes, as in the summer the artist was living in Somogyaszaló at his brother's house, and probably roamed the neighbouring countryside. That is how he came to Zákány, where he met the Roman Catholic priest of the village. That was when he had received the letter that caused a storm later on, which made a reference to the probable working method of the artist. The letter mentions that the artist "is making recordings", which in old-fashioned parlance meant drawing, the quick recording of facts, but could it refer to taking photographs? The aforementioned letter offers no proof as to whether the painter was familiar with taking photographs. The categorical denial of this is rather a possible tool of conscious image-building.

módszerére utalt. Ebben említik, hogy a művész „felvételeket eszközöl” mely a régies hagyomány szerint rajzolást, a tények gyors rögzítését jelentette, de jelentheti-e a fényképezést? Az említett levél nem tud bizonyító erejű lenni arra nézve, hogy tudott-e a festő fényképezni. Ennek határozott tagadása inkább a tudatos image-teremtés egyik lehetséges eszköze.

A művész valószínűleg nem találta helyét. A nyár folyamán Ostendébe, Brüsszelbe utaztak feleségével. A nyári tengerparti fürdőhangulatot számos pasztellképen örökítette meg. A fürdőélet tarkaságát, a szállodasort és a tenger látványát naplójegyzetekként rögzítette. Az év végén Oroszországba utazott, tájékozódni a helyi viszonyokról, a művészeti mozgalmakról, a műpártolásról. Remélte, hogy a dúsgazdag mecénások érdeklődését fel lehet kelteni. Úgy tűnt, hogy a szentpétervári udvari operaház dekoratőri állását megnyerheti. A festő miután megnézte a „gyönyörű orosz balettet”, a borzasztó téli viszonyok miatt visszatért. 1902 februárjában véglegesen letelepedett Kaposvárott, az orosz földön eladott művei árából a Fő utca egyik parasztházát vásárolta meg. Jellegzetes biedermeier bútorokkal, színes falakkal tette vonzóvá és érdekessé a kissé alacsony belső tereket. Képeinek legfőbb témájává a szobabelsők váltak. A kisvárosi alakok, az iparosok, kereskedők, parasztok megörökítése már programszerűen várt a festőre. A képek története annyira hétköznapi, egyszerű és banális, hogy a kritikák egy része éppen ezt kifogásolta. „*Ez a rongyos Somogyország csak úgy dönti a motívumokat.*” Rippl a banalitások egész sorozatát humoros

The artist was probably feeling out of place. During the summer he travelled to Ostende and Bruxelles with his wife. He captured the atmosphere of the summertime seaside spa town in numerous pastels. He recorded the colourful nature of spa life, the row of hotels and the view of the sea in his diary entries. At the end of the year he travelled to Russia for firsthand information on the local art scene, artistic movements and sponsors. He was hoping to draw the attention of rich supporters. It seemed that he could get a job as the decorator of the royal opera house in Saint Petersburg. After watching the performance of “the beautiful Russian ballet”, the painter returned to Hungary due to the horrible winter conditions. In February 1902 he finally settled in Kaposvár, having purchased a peasant house in the Main Street from the sum received from the works sold in Russia. He made the low-ceilinged interiors attractive and interesting by characteristic Biedermeier furniture and colourful walls. These interiors became the main subjects of his works. The representation of smalltown figures, artisans, merchants, peasants became the painter’s programme. The story of the pictures is so ordinary, simple and banal that part of the critics condemned precisely this. “*This shabby Somogy Country is practically pouring forth motifs.*” Rippl gave humorous titles to the string of banalities, offering them as a cheerful spectacle. The period of interiors was opened and closed by two exhibitions. He presented his works in 1902 at the Merkur Palace in Váci street in Budapest. The above mentioned *Waterside Landscape* was also showcased at this exhibition,

címekkel látta el, és azt mint derűs látványt tárta elénk. Az interieur-képek időszakát két kiállítás fogta közre. 1902-ben a Merkur Palotában, a pesti Váci utcában mutatta be műveit. Ezen a kiállításon szerepelt a fent említett *Vízparti táj* című képe is, melynek a hátoldalán látható a Merkur palota jelzése. A *Fátylas hölgy* című kép Lyka Károly gyűjteményéből került árverésre, majd a debreceni kollekcióba. (13. sz. kép) Rippl feltehetően ezzel a képpel hálálta meg a művészettörténész munkáját, vele szemben tanúsított barátságát.

Az átmeneti időszak jellegzetessége, hogy egyes pillanatokban még a régi idősakra utal vissza. Különös, kietlen, dermedt világként jelenik meg a Zichy kastély, a kép hátoldalán szintén a Merkur palota cédulája található. (14. sz. kép) Az 1902-es kiállítás műtárgyjegyzékében három hasonló mű szerepel: *Részlet a lengyeltóti Zichy birtokról*, *Zichy kastély* és *Zichy kastély parkjával*. Egy korabeli fénykép segítségével nyomán bizonyossá vált, hogy a lengyeltóti kastély ábrázolását ismerhetjük meg. A kompozíció az épület jobb oldalának egy részét mutatja, az előtte húzódó metszett sövényvel és tűzpiros virágokkal. Az előtér jobb szélén rózsafák, divatos agavé, íves virágágyás húzódik.

A Párizsból hazatelepült Rippl nem állt meg Pesten, sietett haza, Somogyba. Elfordult korábbi témáitól az elvont ideáloktól, finom női alakoktól és 1903-tól pusztán saját környezetét örököltette meg, főleg

the sign of the Merkur Palace is visible on its back side. The painting entitled *Veiled Lady* was auctioned from the collection of Károly Lyka, and later entered the Debrecen-based collection. (Image No. 13) Rippl probably expressed his gratitude for the art historian's work and friendship with this picture.

One characteristic feature of the transitional period is that it still makes references to the previous period in certain moments. *Zichy Castle* appears as a peculiar, desolate, frozen landscape, on the back side of the painting the sign of the Merkur Palace is visible. (Image No. 14) The index of works of the 1902 exhibition lists three paintings with similar titles: *Detail of the Zichy Estate in Lengyeltóti*, *Zichy Castle* and *Zichy Castle With Park*. Based on a contemporary photograph it has been ascertained that these are representations of the castle in Lengyeltóti. The composition shows a detail of the right side of the building with a neatly cropped row of hedges and flame-red flowers. In the right side of the foreground there are rose trees, fashionable agaves and an arched flowerbed.

Having moved back from Paris, Rippl did not stop in Pest, he hurried home to Somogy. He had turned away from his earlier subjects, the abstract ideals, the delicate female figures, and from 1903 he merely captured his own environment, mostly interiors. In addition to the thematic change, a technical change is apparent in his paintings, too: due to the use of paperboard the surface of his paintings has also changed significantly. *Flox and Filox* is the first interior compared to which colours will be reinforced and spatial arrangements will

szobabelsőket. A tematikai változáson túl technikai változás is lezajlott képein: a lemezpapír használata miatt a festményei felülete is jelentősen átalakult. A Flox és Filox az első interieur-kép, amelyhez képest majd a többi belsőt ábrázoló festményen erősödnek a színek, illetve bonyolultabbá válik a téri elrendezés. Ettől kezdve elbeszélő jellegű, könnyen érthető, egyértelmű művek születtek. Az egyszerű hétköznapi élet megmutatásával átláthatóbb, kedélyesebb világ tárul elénk. Ez a kedvesség és az új, világos színvilág közérthetőbbé tette ezeket a képeket. A kompozíciók felépítésében megmaradtak a modern látás egyes elemei: az újszerű képkivágások, az egyszerűsítő formák, kontúrok, elnagyolt festés, világító színek együttese. A festő nagy odaadással és gonddal rendezte be Kaposváron egyszerű, fehér parasztházát, művészi gonddal tervezte meg az összes helyiséget. Sajátságos környezetet alakított ki házában, bármerre nézett, emlékeket őrző ihletet talált. *„Ki kell érezni a festmény megfestési módjából, hogy a festő szeret festeni, szereti festékjét, színeit, szereti az ecsetjét.”* – írta 1905-ben.

1906-ban a Könyves Kálmán Szalonban a Nagymező utcában 318 műalkotás reprezentatív bemutatója zajlott. Ez hozta meg a teljes sikert, elismerést, mely anyagi jólétet teremtett számára. Miközben Kaposvár mellett egy villát tudott vásárolni, a Gellért-hegyen a Kelenhegyi úton a műteremlakások egyikét is kibérelte, ott élt a téli időszakban. 1906-ban Amikor az

become more complex in subsequent paintings depicting interiors. From this point onwards, he paints easily comprehensible, obvious works with a narrative quality. By showing simple, ordinary life a more transparent, cheerful world is revealed. This kindness along with the use of a new, light colour palette has made these paintings more comprehensible. The compositions retain certain elements of modern vision: novel frames, simplified forms, contours, rough painting, groupings of luminescent colours. The painter decorated his simple white peasant house in Kaposvár with dedication, designing each room with artistic care. He created a special environment in his house, and wherever he looked, he found inspiration in memories. *“One must feel from the style of painting that the painter likes to paint, he likes his paints, colours, he likes his brush,”* he wrote in 1905.

In 1906 the representative exhibition of 318 works of art took place at the Könyves Kálmán Salon in Nagymező Street. This brought Rippl complete success and recognition, which provided him with material wealth. While he was able to afford buying a villa close to Kaposvár, he also rented out one of the studio apartments in Kelenhegyi Street on Gellérthegey in Budapest, and spent the winters there. In 1906, when he was awarded the prize of the National Fine Arts Society for his painting *When One Lives On Reminiscences*, the picture was purchased by the state. In his book *Youngsters* Dezső Malonyay writes in the last sentences summing up the oeuvre that with his broad-rimmed hat, calm Hungarian face and sizable frame the artist also radiated reassuring kindness. *“The delicate sarcastic smile, which seems to say ‘I’m a good boy, am I not?’ merely adds to this favourable impression instead of ruining it”,* Malonyay wrote.

ember visszaemlékezéseiből él című képért megkapta az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat díját, a képet az állam megvásárolta. Malonyay Dezső: Fiatalok című ekkor megjelent kötetében az életművet összegző utolsó sorokban az írja, hogy a széles karimájú kalapban járó, nyugodalmas magyar arcú művész meglett természetével is a megnyugtató jóság benyomását adta. „*E kedvező benyomást tetézi s nem rontja el a finom gúnyos mosoly, amellyel mintha azt mondaná: – Jó fiú vagyok, úgy-e?*” – írta Malonyay.

Az Antal gyűjtemény e korszakhoz tartozó két képe az *Édes jó anyám betegen* pasztell a szüléhez fűződő szoros kapcsolatra, míg a *Piacsek bácsi* poharazgat a kedélyes vidéki élet örömeire világít rá. *Édes jó anyám betegen* című remek pasztell a Fruchter gyűjteményből került a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményébe. A papír hátoldalán olvashatjuk a megrázó sorokat: Jó anyám halála előtt egy héttel. Amikor kora ősszel megbetegedett a mama, így vallott Petrovics Eleknek erről a festő: „*Őn tudja legjobban, hogy mit vesztettem én el benne, akit annyiszor lefestettem akkora szeretettel... Ha két szívem volna se tudnám elviselni bánatomat, nem is tudom, melyik pillanatban szakad meg...*” Az 1940-es években Pewny Denise által összeállított Rippl-Rónai oeuvre-katalógusban három, majd Genthon István az 1960-as években készített jegyzékében már négy variáció létezéséről tudtak. Kiderült, hogy a betegség alatt többször is lerajzolta a mamát a betegágyában, akinek feje felett a falon a nagymama főköttös arcképe lógott. Azóta felbukkant egy ötödik példány e sorozatból „*Édes jó anyám 1905 karácsony*” felirattal ellátva, ez található Antal Péter

The two pictures of the Antal collection that date from this period, the pastel *My Dear Mother in Ill Health* offers an insight to the close relationship with his mother, while *Uncle Piacsek Drinking Wine* illustrates the joys of cheerful life in the countryside. The excellent pastel *My Dear Mother in Ill Health* entered the collection of the Hungarian National Gallery from the Fruchter collection. On the back side of the paper we can read the moving line: “A week before the death of my dear mother.” When the mother was taken ill in the early autumn, the painter told Elek Petrovics the following: “*You know best what I have lost in her, whom I had painted so many times with such love. I would be unable to tolerate my sorrow even if I had two hearts, I don’t know in which moment it will break.*” In the Rippl-Rónai oeuvre catalogue compiled by Denise Pewny in the 1940s there were three known variations listed, while in the index compiled by István Genthon in the 1960s there were already four. I turned out that Rippl had drawn his mother several times in her sickbed, with the portrait of the grandmother wearing a bonnet hanging above her head. A fifth variation of this series has surfaced since, with the inscription “*My Dear Mother Christmas 1905*”, this is in the ownership of Péter Antal. (Image No.15) “*Just when I am closing my letter, we are informed that my mother is in agony, a heart failure is apparent. We are running desperately in order to see the dearest mother still alive.*” She eventually passed away on December 29, 1905. In the picture *Uncle Piacsek Drinking Wine* (Image No.16) we can see the elderly man, who is a relative of the artist sitting as a model for the painter wearing a winter coat. His figure appears in numerous images in oils, pastels and drawings as well.

tulajdonában. (15. sz. kép) *“Épen, hogy levelem bezárom, értesítenek bennünket, hogy édesanyám agonizál, szívelgyengülés mutatkozik. Kétségbeesve futunk, hogy még élve lássuk a legkedvesebb anyát.”* – aki végül 1905. december 29.-én halt meg.

Piacsek bácsi poharazgat (16. sz. kép) című képen a művész rokonságához tartozó idős öreget láthatjuk, amint téli kabátban ül modelt a festőnek. Számos képen feltűnik alakja olajban, pasztellben és rajzokon is.

Antal Péter gyűjteménye gazdag pasztellekben, mely tudvalevőleg a legsérülékenyebb, hiszen a művész általában nem válogatta meg a papírait, rossz minőségű kartonra is dolgozott. Ebben a műfajban megvalósult képei közül ismerünk körülbelül ötven darabot, amelyek véletlenszerűen kiváló állapotban maradtak meg. Sajnálatos módon több száz mű egyszerűen lepergett. A festő nem fixálta a képeket, mert kedvezőtlenül befolyásolta volna a felület hamvasságát, színbeli élénkségét. Némelyik pasztell azért válik sejtelmessé, mert már csak az alapozása maradt meg, azok a részek, amelyeket a művész erősen beledörzsölt a papírba. Ezek alig őriztek meg valamit az egykori bravúros előadásból. Maga a művész adta az utasítást, hogy úgy kell

Péter Antal's collection is rich in pastels, which are known to be the most fragile, as the artist normally did not use quality paper and often worked on cardboard of lesser quality. We are aware about fifty of his pictures in this genre, which for some reason have survived in excellent condition. Unfortunately, several hundreds of works have simply peeled off. The painter did not fix the pictures because that would have influenced the freshness of the surface and the vividness of colours in a negative way. Some of the pastels have become mysterious because only their foundation remains, the parts that the artist had rubbed into the paper. These have retained hardly anything of the one-time grand gestures. The artist himself gave the instruction to take care of these works as we would “of our blinking eyes”, but historic events and personal fates make it impossible to adhere to this advice. Every movement damages the works, since new layers disappear from the sheet of paper each time. Eventually, we are left with a smudged primary sketch.

Countless portraits of girls and women are known in the artist's oeuvre, and the works *Girl With Diabolo*, *Green-Eyed Woman* (1901) and *Woman in Feathered Hat* display all the levels of the surviving pastel works. (Images No.17, 18 and 19) As a result, we can see ingenious tiny details in some pictures and faces made up of smudged stains as well. *The Railway Portrait of Ödön* was created with a pastel technique in 1902, as well as the *Portrait of Ödön, the Art Collector* in 1906-ban. (Images No. 20, 21) Above the bald head of the brother an inscription declares: “*Ödön Rónai the art collector*”. In 1998 József Pandur wrote about the role of the brother

vigyázni ezekre a művekre, mint „vaksi szeműnkre”, de ezt betartani a történelmi események és egyéni sorsfordulók miatt lehetetlen. Minden mozgás árt a műveknek, hiszen mindannyiszor újabb és újabb rétegek tűnnek el a papírról. Végül már csak egy szétmaszatolt elsődleges váz marad ránk.

A művész életművében számtalan leány és női arckép ismert, az Antal gyűjteményben lévő *Diabolós lány, Zöld szemű nő* (1901), *Nő tollas kalapban* a mára megmaradt pasztell műtárgyállomány valamennyi szintjét elének tárja. (17-18-19. sz. kép) Így láthatunk bravúros apró részleteket egyes képeken és szétmaszatolt foltokban elének kerülő arcot is. Pasztellel készült *Ödön vasutas arcképe* 1902-ben, és *Ödön, a műgyűjtő* arcképe 1906-ban. (20-21. sz. kép) A testvér kopasz feje fölött egy felirat is hirdeti: „*Rónai Ödön a műgyűjtő*”. 1998-ban Pandur József ismertette önálló kis kötetben a testvér szerepét a festő életében, műgyűjteményét és alkotásait is. Ez alapján ismerjük a Somogyaszalón lakó Ödön vasútállomásának környezetét. 1903-tól egészen 1910-ig Fiuméba helyezték át, sokszor meglátogatták egymást testvérével. 1906-ban remek olajfestmény készített testéről *Ödön öcsém* címmel, amelyre ráírta: „*Visszaemlékezésül az 1906 évi meleg nyári napokra, Ödön öcsémnek Jóska.*” A rajzokra való ráírás, feliratokkal való játék később is jellemzője maradt a művésznek. *Ödön kalapban*, félre billent fejjel megörökítő rajzra felül azt írta: „*Most hortyog legjobban*” az alsó sorban pedig. „*Így alszik egy igazi műgyűjtő 1918-ban a háború legelkeseredtebb idejében.*” Kedves rajz, amely az ember esendőségét hangsúlyozza.

in the painter's life his art collection and his works in a separate little volume. Based on this, we are familiar with the environs of the railway station run by Ödön, who lived in Somogyaszaló. From 1903 to 1910 he was stationed in Fiume, and they often visited each other with his brother. In 1906 he made an excellent oil painting of his brother by the title *My Brother Ödön*, on which he wrote: “*In memory of the warm summer days of 1906, to my brother Ödön, Jóska.*” The artist continued writing on drawings and using playful inscriptions later on as well. Above the drawing that captured Ödön in a hat with his head tilted he wrote: “*He is snoring the loudest now*”, while below it reads: “*This is how a true art collector sleeps in 1918, the most desperate time of the war.*” A nice drawing, which emphasizes the fallible nature of man.

The representations of smalltown life in Kaposvár and atmospheric interiors have also survived in the form of pastels. The image *The Main Street of Kaposvár Is Paved* is part of the 1905 series. (Image No. 22) Numerous versions of the picture are known with various titles. The artist made a drawing of the church and the hospital building and its fence facing his house on Main Street with the workmen at work. Several variations on the theme exist, where a horse-drawn cart appears on the other side of the street. He exhibited three versions at the 1905 exhibition in Kaposvár, and two variants at the 1906 exhibition. The description in the catalogue of the auction selling Péter Antal's version states that this pastel is the sketch of the pastel owned by the Hungarian National Gallery. There are plenty of corresponding details between the two works and a few ingenious new

Szintén pasztellben maradtak ránk a kaposvári kisvárosi élet és a hangulatos szobabelsők megörökítései. A kövezik a kaposvári Fő utcát az 1905-ös sorozat egyik darabja. (22. sz. kép) A képből számos változat ismert, címeiben is igen fordultatos. A művész a Fő utcában lévő házával szembeni templomot és a kórház épületét és annak kerítését rajzolta le, amint a munkások dolgoznak. E témából is léteznek variációk, melyeken az utca túloldalán feltűnik egy lovas kocsi. A kaposvári 1905-ös kiállításon három változatot állított ki, majd az 1906-os kiállításon két variánst. Antal Péter variációját aukcionáló katalógus elemzésében az áll, hogy ez a pasztell a MNG-beli vázlata. Nagyon sok az egyezés a két mű között és kevés a bravúros, új részlet, amelyet megszoktunk a művésztől. Nem lehetetlen, de a pasztelleknek általában nem készül vázlata. A képek között című és a *Reggeli után* című művek egy-egy szobabelsőben ülő férfialakokat ábrázolnak. Hátterben a szoba falán rengeteg kis kép, az előtérben az asztalon kisebb csendélet. (23-24. sz. kép) E két mű sok vonásában kapcsolódik Kunffy Lajos műveihez. A kedélyes jelenetet megőrző pasztellek sorába tartozik a *Kaposvári zenészek* is. (25. sz. kép) A *Játszó gyerekek Somogyban* a MODEM-ben kiválasztott legszebb tíz Rippl-Rónai kép közé tartozik. (26. sz. kép) Két további pasztell a tájképek ritkább sorát gyarapítja. Az 1908-as *Aszalói táj* meghatározása igen kalandos, hiszen korábban *Őszi táj Szinnyén* címen is futott. (27. sz. kép) A másik a *Somogyi táj* című alkotás, ahol a szélfúttá fák között a háttérben álló fehér ház egy elhagyott tanya hangulatát sugallja. (28. sz. kép)

details we are used to seeing in the artist's works. The pictures entitled *Amongst Pictures* and *After Breakfast* present male figures seated in interiors. In the background there are a multitude of small pictures of the wall of the room, in the foreground there is a small still life on the table. (Images No. 23, 24) These two works are connected in many respects to the works of Lajos Kunffy. *Musicians of Kaposvár* (Image No. 25) also belongs to the series of pastels capturing a cheerful scene. *Children Playing in Somogy* is among the ten most beautiful Rippl-Rónai pictures chosen by at the MODEM. (Image No. 26) Two additional pastels add to the lesser number of landscapes. The definition of *Aszaló Landscape* from 1908 was quite an adventure, as previously it was also known under the title *Autumn Landscape in Szinnye*. (Image No. 27) The other is the work entitled *Somogy Landscape*, where the white house among the windblown trees in the background has the atmosphere of a deserted farmhouse. (Image No. 28)

The series of works of this type from the 1910s in the collection is closed by the still life *Apples*, (Image No. 29) of which the following was written: "The cold background and the blue contours of the otherwise plastic fruits creates an unusual, artificial effect, which is further enhanced by the smooth shine of the tabletop and the apples. In the "corn" period Rippl-Rónai paints relatively few still lifes amongst the portraits, interiors, figure compositions, garden scenes. At least we know only a few from reproductions." According to the inscription on the back side of the picture it was presented at the jubilee exhibition of the National Salon in 1935 by the title *Still Life*.

Az *Almák* csendélettel zárul a gyűjtemény e típusú műveinek sora az 1910-es évekből, melyről ezt írták: (29. sz. kép) „A hideg háttér és az egyébként plasztikussá tett gyümölcsök kék kontúrja szokatlan, művi hatást kelt, amit csak fokoz az asztallap és az almák sima fényessége. A „kukoricás” korszakban portrék, interieurök, alakos kompozíciók, kerti jelenetek között Rippl-Rónai elég kevés hagyományos értelemben vett csendéletet alkot. Legalábbis keveset ismerünk reprodukciókból.” A kép hátoldalának felirata szerint a Nemzeti Szalon jubiláris kiállításán mutatták be 1935-ben, „Csendélet” címmel.

1908-ban a hivatalos műcsarnoki művészettel szemben megalakult a Magyar Impresszionisták és Naturalisták Köre, a MIÉNK művészcsoporthoz. Az érdekszövetséget alkotó szervezet művészeti vezetői Szinyei Merse Pál, Ferenczy Károly és Rippl-Rónai voltak. Első kiállításukon a Nemzeti Szalonban a korabeli modern, haladó irány együtt vonult fel. A fiatal művészek a Nyolcak festőcsoportjában fejlődött tovább a későbbiekben. 1910-ben a művész feleségével Drezdán és Berlinen keresztül utazott Párizsba. Meglátogatták az egykori Nabis-csoport tagjait, részt vettek az újabb baráti összejöveteleiken. Az út során vették magukhoz felesége testvérének kislányát: Anellát, aki később modellként számos festményen megjelent. 1911-ben megírta *Emlékezéseim* címmel önéletrajzát, amely a Nyugat folyóirat kiadásában jelent meg. Ebben igen részletesen számolt be párizsi éveiről, a küzdelmes és sok anyagi problémával járó kezdeti lépéseiről, a francia kultúra légköréről, a modern festészeti irányzatok fejlődéséről. Ekkor készült el életének

In 1908 the artist group called Circle of Hungarian Impressionists and Naturalist (MIÉNK) was founded in opposition to officially supported art. The artistic leaders of the society joined by common interests were Pál Szinyei Merse, Károly Ferenczy and Rippl-Rónai. At their first exhibition at the National Salon the modern, progressive trends of the time appeared together. In 1910 the artist travelled to Paris with his wife via Dresden and Berlin. They visited the members of the one-time Nabis group and participated at their friendly gatherings. During this trip they adopted the daughter of his wife's sister: Anella, who later appeared in numerous paintings as a model. In 1911 he wrote his autobiography entitled *My Memories*, which was published by the magazine Nyugat. In this, he gave a very detailed account of his years in Paris, the struggles and financial problems of the initial years, the atmosphere of French culture, the development of modern trends in painting. The masterpiece of his lifetime was also completed. Engineer Miksa Schiffer had his Art Nouveau villa built in Munkácsy Street in Budapest, near the Városliget between 1910 and 1912. The architecturally innovative villa was decorated with the works of the most progressive artists of the era. Rippl-Rónai's picture was built into a niche in the grand salon. The panneau depicted the wife and four daughters of the owner around a table. In

főműve is. Schiffer Miksa mérnök a budapesti Munkácsy utcában, a Városligetben 1910–1912 között építette szecessziós villáját. Az építészetileg újszerű villát a korszak legprogresszívebb művészeinek alkotásai díszítették. Rippl-Rónai képét a nagyszalon társalgó fülkéjébe építették be. A festő pannója az építető feleségét és leányait ábrázolta egy asztal körül. A háttérben a család nagyszentmiklósi kastélya, amelyet akkor vásároltak. A hatalmas méretű pannó Rippl-Rónai kukoricás stílusában készült művei közül a legerőteljesebb. Önvallomása szerint mindig arra készült, hogy nagyméretű műveket alkosson, ezekhez folyamatosan rész tanulmányokat készített. Élete végén úgy vélte, hogy egész életműve fragmentumoknak tekinthető.

Az 1910-es évek eleje a művész számára minden irányból sikereket eredményezett: 1911-ben a Művészház Kristóf téri helyiségében retrospektív bemutatója volt. 1912-ben az állam megvásárolta *Öreganyám* című képét. 1912-ben Frankfurtban, Münchenben, Kölnben is szerepeltek munkái. Ekkor készült el utolsó, nagy iparművészeti munkája, az Ernst Múzeum üvegablaka a lépcsőházban, amely ma is sértetlenül látható eredeti helyén. Kiérlelődött kukoricás stílusa is, amelyet Antal Péter gyűjteményében két kép képvisel. Ezek közül az egyik *Hegyoldal piros tetejű házakkal* (30. sz. kép) a Polgár Galéria sikerdarabja volt 2001-ben. A katalógusban szakvéleményt adtak közre: „1906-ra tehető az az időpont, amikor Rippl-Rónai olajképeinek stílusa

the background, we can see the family's recently purchased castle in Nagyszentmiklós. The enormous paneau is the most forceful of Rippl-Rónai's works created in the "corn style". He confessed that he had been preparing to create large-sized works his entire life, constantly making sketches for detail studies. At the end of his life he felt that his entire oeuvre can be regarded as a series of fragments.

The early 1910s have brought the artist success on all fronts. In 1911 he had a retrospective show at the Kristóf Square room of the Művészház. In 1912 the state purchased his painting entitled *My Old Mother*. In 1912 his works featured in Frankfurt, Munich and Cologne. That is when his last great work of applied arts is completed, the glass window of the Ernst Museum, which is still visible at the original location. Meanwhile, his "corn style" had matured, which is represented by two works in Péter Antal's collection. One of these is *Hillside with Red-Roofed Houses* (Image No. 30), the great success of the Polgár Gallery in 2001. An expert opinion was published in the catalogue: *"It is around 1906 that the style of Rippl-Rónai's oil paintings is starting to change. He creates the pictorial texture of his works from dots, and these dots become more pronounced with the years... This allows us to conclude the date when our image was possibly created. The thick vegetation of the steep hillside, the houses piercing the hillside in the distance, but even the red-roofed building in the left corner of the picture have already formed from dots, although practically conjoined dots, and as a result, the representation rather had impressionist marks, the vibration of the atmosphere develops the captured spectacle, the artist*

József Rippl-Rónai A Selection from the Antal-Lusztig Collection

Emlékezései című kötet címlapja, 1915

The front page of the book entitled His Memories, 1915

Máté Olga: A művész Petrovics Elek és Meller Simon című képe mellett ül, 1910, MNG

Olga Máté: The painter sits beside his picture entitled Elek Petrovics and Simon Meller, 1910, HNG, Budapest

kezd megváltozni. Laza ecsetvonásokból, lényegében pöttyökből alakítja képei festői szövetét, e pöttyözés az évek során egyre kifejezettebbé válik... Képünk készülsi idejére e fenti jellemzőkből következtethetünk. A meredek hegyoldal dús növényzete, a távolban a hegyoldalba fúródó házak, de a kép bal sarkában látható piros tetejű épület is, noha már pöttyökből, de még szinte egymáshoz tapadó pöttyökből formálódnak, és ezért az ábrázolás inkább impresszionisztikus jegyeket hordoz, az atmoszféra vibrálása hívja elő a megörökített látványt, a művész itt még kevesebb figyelmet fordít a dekorativitásra. A festői jegyek alapján feltételezem, hogy a kép Rippl-Rónai pöttyös stílusának kezdeti idejére tehető, tehát 1906–1907-re. A kép felező sávjában látszó kontúros báránylevelek és a kevésbé egymáshoz tapadó pöttyök ígérnek a rövidesen kibomló dekoratív stílust. Rippl-Rónai különösen már az 1906-os nagy sikere után többfelé vendégeskedik földbirtokos barátainál, és e kép készülhetett a Kaposvár körüli zselici dombság bármely pontján.” A kép hátoldalán a festő kézírásával maradt ránk az általa javasolt képcím: Kaposi fészke.

A másik kukoricás stílusú mű a harsogó színekkel megfestett Kunffy Lajosné napernyővel 1910 körül keletkezett. A kép hátoldalán olvasható a festő felirata: Zöld kendős nő virágos verandán – cím variánsként élt tovább. (31. sz. kép) A fehér ruhában ülő női alak pontos meghatározását egy pasztell kép segítette, mely Kunffy Lajos virágos kalapban címmel került reprodukálásra. Kunffy Lajos (1869–1961) somogyi festő *Visszaemlékezéseim* című írásában Rippl-Rónaival való hosszú és bensőséges baráti kapcsolatáról

here is still paying less attention to the decorative quality. Based on the pictorial clues, I presume that the picture probably dates from the early stages of Rippl-Rónai's dotted style, that is, around 1906–1907. The contoured clouds appearing in the axis of the picture and the less conjoined dots are a promise of the decorative style that will soon unfold. Following his great success in 1906 Rippl-Rónai is a houseguest at several of his landowner friends, so this picture could have been based on any point of the Zselic hills around Kaposvár.” In the back side of the picture the title suggested by the painter can be seen in his own handwriting: My Nest in Kapos.

The other corn-style work, *Mrs Kunffy With a Parasol*, painted with glaring colours, was created around 1910. At the back of the picture the painter's inscription is visible: Woman In Green Shawl on a Flowery Veranda, which lives on as an alternative title. (Image No. 31) The precise definition of the seated female figure in a white dress was facilitated by a pastel, which had been reproduced by the title *Mrs Kunffy in a Flowery Hat* In a writing entitled *My Reminiscences* Somogy-based painter Lajos Kunffy (1869–1961) gave a detailed account of his long and close friendship with Rippl-Rónai. They met already in 1892 at the first Parisian exhibition. Although Kunffy was nine years younger, they had a great relationship. After his relocation to Kaposvár Rippl visited the Kunffys

is részletesen megemlékezett. Már 1892-ben megismerkedtek az első párizsi kiállítás alkalmával. Bár Kunffy kilenc évvel fiatalabb volt, mégis jó viszony alakult ki közöttük. Rippl Kaposvárra való visszatelepülése után Kunffyékhöz többször ellátogatott Somogytúrra, 1905–1908 között. Kunffy huzamosabb párizsi tartózkodás után úgy döntött, hogy a somogytúri, addig kiadott birtokukon ő kezd el gazdálkodni. A téli hónapokat továbbra is Párizsban szándékozott tölteni feleségével és fiával, a nyári időszakot a birtokon gazdálkodással, amelyben édesapja és testvére is segítette. Az újabban megjelent Kunffy: *Visszaemlékezéseim* című kötethez Horváth János művészettörténész 150 fényképet csatolt, amely képes krónikaként egészíti ki a szöveget. Kunffy feleségéről is számos fényképfelvétel maradt meg, időnként napernyővel és kalappal állt a kamera elé. 1906-ban Kunffy feleségéről egész képsorozatot festett Rippl-Rónai, mert szívesen pózolt a művésznek. Ezt a sorozatot Nemes Marcell az ismert műgyűjtő vásárolta meg és mintegy honoráriumként egy pasztellt ajándékba kapott Kunffyné is. Antal Péter olajfestménye újabb keletű felfedezés, hiszen csak mostanában került az érdeklődés középpontjába. Tiller Ella zongoraművész nő a kaposvári múzeum említett pasztell portréján frivol dívaként néz oldalt a szemlélőre.

Sápadt arca, vörös haja és élénken festett szája, szeme erős személyiségre utalnak. Kunffy Lajosnak saját feleségéről festett képei sokkal közelebb állnak a valósághoz, egyszerű, kerek arcú nőként ábrázolta.

several times in Somogytúr between 1905 and 1908. Following a lengthy Parisian stay Kunffy decided to start managing his estate in Somogytúr which had been leased previously. He intended to continue to spend the winter months in Paris with his wife and son, and manage his estate during the summer months, aided by his father and brother. Art historian János Horváth attached 150 photographs to Kunffy's recently reprinted *My Reminiscences* volume, which complements the text as a chronicle in pictures. Numerous photographs survive of Kunffy's wife, who sometimes posed for the camera wearing a hat and a parasol. Rippl-Rónai painted an entire series of pictures about Kunffy's wife in 1906, as she liked to pose for the artist. This series was purchased by the renowned art collector Marcell Nemes, and Mrs Kunffy also received a pastel as a present. The oil painting owned by Péter Antal is a recent discovery, becoming the focus of attention only lately. In the aforementioned pastel portrait of the Kaposvár museum, pianist Ella Tiller is looking at the spectator as a frivolous diva. Her pale face, red hair and vividly painted mouth and eyes allude to a strong personality. The pictures Lajos Kunffy had painted of his wife are significantly closer to reality, he depicted her as a simple, round-faced woman. Meanwhile, the photographs merely show a nicely smiling woman. Rippl-Rónai distorted the face in such a way that his strange emotions and received special and significant emphasis. The face depicted in the oil painting is closer to the photographs. Kunffy was unaware of this version, he does not mention it in his reminiscences. He would have been proud of it, as it was created with a brilliant technique, which surpassed his own abilities.

A fényképek pedig csak egy kedvesen mosolygó nőt állítanak elénk. Rippl-Rónai úgy torzította el az arcot, hogy furcsa érzelmei különös és jelentős hangsúlyt kapjanak. Az olajképen megjelenített arc közelebb áll a fényképekhez. Kunffy erről az olajváltozatról nem tudott, írásában nem említi. Bizonyosan nagyon büszke lett volna rá, hiszen bravúros festéssel készült, mely messze felülmúlta az ő teljesítményét. Jelen pillanatban ez a kép a gyűjtemény legfontosabb darabja, bár az életmű kiállításán nem szerepelt, de már akkor archiválták. Azóta is nagyon sok helyen közölték, folyamatosan megtekinthető az interneten is. A mű ismertségét növeli, hogy Kieselbach Tamás magángyűjteményi kollekciókra – főleg a saját gyűjteményére alapozott magyar művészet történetét reprezentáló könyvében és aukciós bázisában kiemelt helyen szerepelteti.

Antal Péter Rippl-Rónai gyűjteményének fele rajz, amelyek szinte különállóan kezelendők a festményektől és a pasztellektől. Szerencsémre időrendben haladva is az életmű második szakaszához kötődnek. A művész grafikáinak hatalmas mennyisége még teljesen földolgozatlan, a kiállításokon általában igen keveset, egy állandóan ismétlődő válogatást láthattunk. A *Művészek szabadban* című grafika a MIÉNK művészcsoporthoz tartozó tagjait ábrázolja egy kiránduláson. (32. sz. kép) Ennek egyik variációja a Magyar Nemzeti Galéria grafikai kabinetjének tulajdona, ezen a ceruza rajzon 14 alak sorakozik fel, a lap alján pedig mindegyikük neve olvasható. Antal Péter variációján a helyszín azonos, de sok részlet hiányzik. A két középső figura

by far. At the moment, this painting is the most important piece of the collection, although it was not featured at the retrospective exhibition, but it had already been recorded in the archives. It has been reproduced many times since and it can be viewed on the internet as well. Adding to the familiarity of the work is the fact that Tamás Kieselbach featured it prominently in his book presenting the history of Hungarian art based on private collections – especially his own – and in its auction base.

Half of Péter Antal's Rippl-Rónai collection are drawings, which should be treated separately from the paintings and pastels. Luckily, in a chronological order they are also connected to the second part of the oeuvre. An enormous quantity of graphic works by the artist is completely unprocessed, only a few of them – the same selection – are featured at exhibitions. The graphic work entitled *Artists in the Open Air* depicts the members of the MIÉNK artist group at an excursion. (Image No. 32) A variation of this picture is owned by the graphics cabinet of the Hungarian National Gallery. In this pencil drawing 14 figures are lined up, and their names are written on the bottom of the page. On Péter Antal's version, the location is the same, but many details are missing. The two figures in the middle are Kernstock and Ferenczy, the four figures towering on the left are absent (Glatz, Grünwald, Csók, Márffy), we can only see three artists: Szinyei, Kann and Stróbenz. On the right there is Fényes, Czobel, Rippl-Rónai and Valér Ferenczy. Vaszary, Magyar Mannheimer and Réti are left out. Therefore, Péter Antal's drawing emphasizes the figure of seven artists participating at the excursion of the MIÉNK society.

Kernstock és Ferenczy alakja, a baloldalon csoportosuló négy alak elmaradt (Glatz, Grünwald, Csók, Márfy), és csupán három művészt látunk: Szinyei, Kann, Stróbenz. A jobb oldalon látható Fényes, Czóbel, Rippl-Rónai, Ferenczy Valér. Lemaradt Vaszary, Magyar Mannheimer és Réti. Antal Péter rajza tehát a MIÉNK társaság kirándulásán résztvevő hét művész alakját emeli ki. Jelenleg még nem tudható, hogy a művészek mi volt a célja egyes alakok kiemelésével, csoportosításával. Ennek megfejtése után találhatnánk meg a magyarázatot a kicsinyesen azonos, de hiányos változat céljára.

Egy kiváló rajz-sorozat darabjai egy fiatal cigánylányról készültek, akivel Rippl-Rónai és felesége 1910-ben Párizsban ismerkedett meg. Megszerették a gitározó, éneklő furcsa dekoratív ruhákba öltözött fiatal leányt, akit meghívtak kaposvári otthonukba. *Fenella* 1911-ben megérkezett Kaposvárra és a festő számtalan vázlatot készített róla, sőt egy meztelen modell fénykép is megmaradt a hagyatékban, mely bizonyítja szépségét. A lány modell karrierje már korábban elkezdődött, hiszen Londonban és Párizsban is vállalt híres művészeknél hasonló munkát. Rippl modelljeként kezében gitárral több rajzváltozatban maradt ránk, egyes darabok a művész cinográfiai sorozatába is belekerültek. (33. sz. kép)

At present we do not know what the artist's intention was by the emphasis on certain figures and their regrouping. The solution would provide an answer to the purpose of the meticulously similar, yet incomplete version. An excellent drawing series depicts a young Gipsy girl, whom Rippl-Rónai and his wife met in Paris in 1910. They came to like the young girl who played the guitar, sang and dressed in strange, decorative clothes, and invited her to their Kaposvár home. *Fenella* arrived to Kaposvár in 1911, and the painter made numerous sketches about her. A nude model photograph of her survives, which attests to her beauty. The girl's career as a model had started earlier, as she had posed for famous artists in London and Paris. As Rippl's model, there are several versions of drawings of her with a guitar in hand, some of the images were included in the artist's zincography series as well. (Image No. 33)

The excellent ink drawing *Greyhounds* was included in the graphics section of the retrospective exhibition at the Buda Castle, since it is an excellent piece. (Image No. 34) The drawing entitled *Woman Bending on Her Elbow* resembles Lazarine, the artist's wife, while the additional nude drawings including a piece dedicated to the philosopher Bernát Alexander are quite common in the artist's oeuvre. (Images No. 35, 36, 37) Unfortunately, these are the ones of which multiple forgeries exist. *Two Female Figures, Study Drawing (Women)* and *The Portrait of Sándor Frei* are the proofs of the recent additions to the graphics section of the collection. (Images 38, 39, 40)

József Rippl-Rónai A Selection from the Antal-Lusztig Collection

Máté Olga: *Fenella Lowell gitározik, 1911, MNG*

Olga Máté: *Fenella Lowell plays the guitar, 1911, HNG, Budapest*

Ötven rajz című album címlapjának német nyelvű változata, 1913

The fronte page of the German version of the album entitled *Fifty Drawings*, 1913

Az *agarak* című bravúros tusrajz a budai várban, az életmű kiállításon a grafikai művek sorát erősítette, hiszen kitűnő darab. (34. sz. kép) Lazarine-re, a művész feleségére hasonlít a *Könyöklő nőt* ábrázoló rajz, további aktrajzok, köztük az Alexander Bernát filozófusnak dedikált példány – igen gyakori a művész életművében. (35-36-37. sz. kép) Sajnálatos módon ezekből létezik a legtöbb hamisítvány is. *Két női alak*, *Tanulmányrajz (Asszonyok)* és *Frei Sándor arcképe* a gyűjtemény újabb grafikai gyarapodásának bizonyítékai. (38-39-40. sz. kép)

Emlékezetes esztendő volt a művész életében 1913, hiszen a Könyves Kálmán Műkiadó megjelentette ötven rajzát. Az album főleg aktrajzait tartalmazza, agarait megörökítő két vázlat mellett további két igen különleges is felfedezhető közöttük. Szabadban dolgozó henteseket vagyis disznóvágást örökít meg. Az asztalra helyezett disznó körül férfiak tevékenykednek, mellettük három bámészkodó kutya várakozik. Az albumot cinkográfiai eljárással készítették, e sokszorosító módszer kiindulási alapjául tusrajzok szolgáltak. Kiemelt figyelmet érdemel az Antal gyűjtemény egyik kissé szakadt, hiányos tusrajza. (41. sz. kép) A művész ezt a rajzot önéletrajzi kötetének mellékletei közé helyezte, és később mint *Rippl-Rónai litografáló műhelye* került a köztudatba. Ugyanakkor nagyon hasonlít a fenti két disznóvágást ábrázoló rajzhoz, a kötetnyben dolgozó hentesek nem téveszthetők össze a litográfiai kővel munkálkodó művészek és nyomdászok alakjával. A modern magyar litográfia című kötetben is *Rippl-Rónai litografáló műhelye* címmel

1913 was a memorable year in the life of the artist, as the Könyves Kálmán Műkiadó published fifty of his drawings. The album predominantly features his nude drawings, but in addition to two sketches depicting greyhounds, two other special works are included as well. He captured butchers working in the open air, that is, a pig slaughter. Men are working around the pig placed on a table, next to them, three idle dogs are waiting. The album was printed using the process of zincography, and ink drawings served as the basis of this multiplication method. A slightly torn, incomplete ink drawing of the Antal collection merits special attention. (Image No. 41) The artist placed this drawing amongst the supplements of his autobiographical volume, and it later became known as *Rippl-Rónai's Lithography Workshop*. At the same time, it bears a striking resemblance to the two drawings depicting a pig-slaughter, yet the butchers working in aprons cannot be mistaken for the figures of artists and printers using stones for the lithography procedure. It was also published as *Rippl-Rónai's Lithography Workshop* in the volume entitled *Modern Hungarian Lithography*, although the authors have been notified of a potential problem several times. Butchers and lithographers are

jelent meg, bár már több figyelmeztetés is eljutott a szerzőkhöz. A hentesek nagyon hasonlítanak a litográfusokhoz, vajon kit akart megtéveszteni a művész? Kis csalafintaság ott rejlik az *Emlékezéseim* kötetben, hiszen a művész a csatolt reprodukciónál semmilyen időrendet nem követett, és említett rajzát odaillesztette a párizsi litográfusokra emlékező szöveg mellé. Vajon ez is tréfa volt? Ki értelmezte tévesen a kötetben cím nélkül megjelenő rajzot? – ma már kideríthetetlen.

Rippl-Rónai sok vendéget fogadott villájában, meghívta magához a fiatal szobrászt, Medgyessy Ferencet (1881–1958). A festő a Művészház kiállításán figyelt föl *Táncolók* című reliefsére, most ennek a műnek négy variációját mutatjuk be az Antal gyűjteményből. Egykor ezek elnyerték a nagyközönség elismerését, sőt egy szakmai díjat is eredményeztek. A különleges sorozat elismerése fejeződik ki Rippl kedves nyári meghívásában is, mely az jelentette, hogy a mester műtermében dolgozhatott. Elkészült *Janus kétarcú szobrával* és *Csacsiháton ülő fiúalakkal*, *Álló női alakját* a kertben helyezték el, sokáig ott állt. Medgyessy a festőnek ajándékozta *Ülő nő gyermekkel* című híres márványszobrának egyik változatát is. Rippl-Rónai a saját szobor portréjához modellt állt, először elkészült egy 67 centiméteres gipszminta, majd Medgyessy mészkőből kifaragta. Ez ma a Róma-

alike, who did the artist intend to fool? A little trickery is hidden in the book *My Memories*, since the artist did not follow the chronological order in case of the attached reproductions, and he put the aforementioned drawing next to the text commemorating Paris litographers. Was this a joke as well? Who interpreted the drawing appearing in the book without a title mistakenly? It is impossible to find out now.

Rippl-Rónai entertained lots of guests at his villa, inviting the young sculptor Ferenc Medgyessy (1881–1958) as well. The painter took notice of his relief entitled *Dancers* at the exhibition of the Művészház, and we currently present four variations of this work from the Antal collection. These were appreciated by the public and even received a professional prize. The appreciation of the special series is expressed in Rippl's kind summer invitation, too, which meant that Medgyessy was able to work in he master's studio. He created the *Two-faced Janus* and *Boy Sitting on a Donkey*, his *Standing Female Nude* was placed in the garden and stood there for a long time. Medgyessy gave a version of his famous marble statue *Seated Woman With Child* to the painter as a present. Rippl-Rónai stood as a model for his own sculpture portrait, first a 67-centimetre-tall plaster model was prepared, which Medgyessy later carved out of limestone. This is currently on display in the hall of the Villa Róma museum, while one of the bronze versions is owned by the Déri Museum in Debrecen, the other by Péter Antal's collection. Rippl-Rónai was watching the young sculptor at work, as documented by one of the old photographs. He also made several drawings and three paintings of the sculptor. "For him, whoever

villa múzeum előterében, a bronz variációk egyike a debreceni Déri Múzeum, a másik Antal Péter gyűjteményében található. Amíg a fiatal szobrász dolgozott, Rippl-Rónai figyelte őt, mint azt egyik régi fénykép is dokumentálja. A szobrászról több rajzot és három festményt is készített. *„Őnéki válogatás mindenki modellnek számított, aki csak közelébe került. Én is az voltam. Egy képet elhoztam, most is itt van. Amint őtet mintázom. A másik olvasó. A harmadik a veres hajú, amelynek a „francia úr” címet adta.”* – írta Medgyessy levelében. A mára híressé vált *Medgyessy mintázza Rippl-Rónait* című kép címe ellenére nem a mintázást, hanem a szobor bemutatását ábrázolja. A további Rippl által festett képeket is láthattuk már, a szembeforduló portrén nagy hangsúlyt kapnak a kezek, a másikon a szobrász előre hajolva, félig lehunyt szemmel olvas. A harmadik, profilba forduló arcképen csak a fej szépsége érdekelte a festőt. Mindhárom kép kukoricás stílusú, melyről Medgyessy: *Életemről, művészetemről* című önéletrajzában azt írta: *„Akkor csinálta Rippl-Rónai, amikor hazajött Velencéből, ahol nagyon megtetszett neki a mozaik, s azt mondta, jó lenne ezt a technikát piktúrában is megpróbálni. Mozaikszerűen festette meg hát a képet. Én meg csak úgy hívom, hogy a kockacukor-portré.”* A szobrásznak valószínűleg maga a festő beszélt ezekről a párhuzamokról, valamilyen távoli magyarázatot találva kukoricás stílusára. Ma már tudjuk, hogy a Rippl-Rónait ért impulzusok Velencéből és francia barátaitól, sőt a Vadak (Fauve) művészcsoporthoz tartozó alkotók művein keresztül is érkeztek.

came into his vicinity counted as a model without exception. I was one of them, too. I have brought a picture, it is here now. As I am modeling him. The other is a reader. The third one is the red-haired one, to which he gave the title 'French gentleman'”, Medgyessy wrote in a letter. In spite of this, the renown picture entitled *Medgyessy Models Rippl-Rónai* does not depict the act of modeling but the presentation of the sculpture. The additional pictures painted by Rippl have already been on display as well, on the portrait with facing figures the hands are receiving great emphasis, on the other the sculptor leans forward and is reading with eyes half closed. On the third portrait the head turns into a profile, and the painter was merely interested in its beauty. All three paintings are “corn style”, of which Medgyessy wrote in his autobiography entitled *On My Life, My Art*: *“Rippl-Rónai did it when he came home from Venice, where he came to like mosaics, and he said it would be great to adapt the technique to painting as well. So he painted my portrait in a mosaic-like manner. I’m calling it sugarcube-portrait.”* It was probably the painter himself who told the sculptor about these parallels, finding some distant explanation for his corn style. Today we already know that the impulses affecting Rippl-Rónai had also arrived from Venice and his French friends, moreover, from the works of artists belonging to the Fauve artist group.

Many small details of the relationship of the two artists have survived. The Deák collection of Székesfehérvár owns Medgyessy’s watercolour depicting Rippl-Rónai sitting on a small chair in front of his canvas. There are two additional ink drawings in Gyula László’s monography written about the sculptor: one is Rippl’s portrait,

A két művész kapcsolatának sok apró momentuma maradt meg. A székesfehérvári Deák gyűjteményben van Medgyessy Ferenc akvarellje, melyen a vászna előtt, kis széken ülő Rippl-Rónait látjuk. László Gyulának a szobrászról írt monográfiájában két további tusrajzot is találunk: az egyikén Rippl arc képe profilból, a másikon három kis vázlat, az olvasó és a fejét kezébe hajtó művész arcképének gyors vázlatai. Medgyessy is lerajzolta a festő orosz agarát és Rippl-Rónai modorában pasztellel is próbálkozott. Idősebb korában az egyik interjúban megvallotta, hogy pasztelljeinek és rajzainak stílusát igen erősen befolyásolta a mester. Hatása alá került, ezt bizonyítják a most bemutatásra kerülő tájképek is.

Medgyessy haláláig őrizte Rippl-Rónai képét, idős korában is műterme falát díszítette. Rekonstruálni lehet azokat a Medgyessy szobrokat, amelyek Rippl-Rónai tulajdonából, majd Martyn Róbert hagyatékában maradtak ránk. Összesen nyolc szoborról van tudomásunk. *Anyaság* (vörösmárvány m: 61 cm), *Női*

akt (mészkő m: 106 cm), *Janus szobor*, (mészkő m: 123 cm), *Rippl-Rónai portréja* (mészkő m: 58 cm), *Lovon ülő gyerekek*, (mészkő relief 75x83 cm), *Rippl-Rónai arckép* (plakett, bronz, átm. 17,5 cm), *Borjúfej* (gipsz

the other includes three small and quick sketches of the painter reading and leaning his head in his hands. Medgyessy also made a drawing of the painter's borzoi and even tried his hand at pastel in Rippl-Rónai's style. Later in his life he confessed in an interview that the master had a heavy influence on the style of his pastels and drawings. He fell under his spell, as the landscapes currently on display demonstrate.

Medgyessy kept the picture of Rippl-Rónai until his death, it decorated the wall of his studio when he was old. It is possible to reconstruct the Medgyessy sculptures that have survived from the ownership of Rippl-Rónai and later in the estate of Róbert Martyn. We know of eight sculptures altogether. *Motherhood* (red marble, h: 61 cm), *Female Nude* (limestone, h: 106 cm), *Janus statue*, (limestone, h: 123 cm), *Portrait of Rippl-Rónai* (limestone, h: 58 cm), *Children On Horseback*, (limestone relief, 75x83 cm), *Portrait of Rippl-Rónai* (plaquet, bronze, r. 17.5 cm), *Calf's Head* (plaster, 21 cm), *Gnome Carrying a Vessel* (terracotta, 14 cm). We have only selected a few of Ferenc Medgyessy's works from Péter Antal's collection of several hundred. The excellent capture of motion on the variations of his relief Dancers is closely related to the nudes captured by Rippl-Rónai in various stages of motion.

An additional proof of the close relationship between Ferenc Medgyessy and the artist's family is that he prepared a death mask of Ödön (January 3, 1921) and of the painter (November 23, 1927) when they passed away. These were on display for the public at the *Death Mask – Living Mask* exhibition of the Petőfi Literary

Medgyessy Ferenc mintázza Rippl-Rónait, 1913 (reprodukció)

Unknown photographer: Ferenc Medgyessy models Rippl-Rónai, 1913 (reproduction)

Agarak, 1910-es évek (kat. 34. sz.)

Greyhounds, 1910s (cat. No. 34.)

Medgyessy Ferenc: Rippl-Rónai orosz agara, 1913, egykor László Gyula tulajdona

Ferenc Medgyessy: The Borzoi of Rippl-Rónai, 1913, once by owned by Gyula László

21 cm), *Edényvivő gnóm* (terrakotta 14 cm). E kiállítás alkalmára Medgyessy Ferencnek csak néhány művét válogattuk be Antal Péter több száz darabos kollekciójából. *Táncolók* című reliefjének variációin a mozgás kiváló megfogalmazása igencsak rokon Rippl-Rónai különféle mozdulatokban megragadott aktjaival. Medgyessy Ferenc és a művész családjának szoros kapcsolatának további bizonyítéka, hogy Ödön (1921. január 3.) és a festő (1927. november 23.) halálakor halotti maszkot készített róluk. A nagyközönség is láthatta ezeket a legutóbbi *Halotti maszk-élőmaszk* című kiállításon a Petőfi Irodalmi Múzeumban. Mindketőjük arca nyugodt és békés, ráncatlanok és semmilyen fájdalom nem tükröződik rajtuk. Az utolsó pillanat megragadása így nem a fájdalomra és az elmúlásra asszociál, hanem a művészi öröklétre.

Rippl-Rónai és családja 1914-ben a nyár elején újra Franciaországba utazott, mikor kitört az I. világháború már Issy l'Éveque-ben tartózkodtak. A festő osztrák-magyar állampolgár volt, ezért Maconba internálták. Maillol, Denis és a régi barátok közbenjárására szabadult ki, hiszen ők igazolták Rippl-Rónai kilétét. 1915 februárjában elengedték az internálótáborból. Hazatérve önálló kiállításon mutatta be az Ernst Múzeumban a háború ihlette rajzait. Ma legismertebb ezek közül a *Le départ!*, *Indulás, Mennek a frontra, Vonulás a frontra* – 1914 júniusában készültek. A pesti kiállításon mintegy 200 színezett rajz és festmény volt együtt. Bölöni György is ismertette a művész fogságának történetét, nevelt leánya Anella feljegyzései a Világ című lapban jelentek meg.

Museum. Both faces are calm and peaceful, free of wrinkles and devoid of pain. Thus, capturing the final moment does not remind us of pain and death but of artistic eternity.

In early 1914 Rippl-Rónai and his family travelled to France again, and when World War I broke out, they were staying in Issy l'Éveque. The painter was an Austro-Hungarian citizen, and was interned therefore at Macon. He was released upon the intervention of Maillol, Denis and his old friends, who had certified his identity. He was released from the internment camp in February 1915. Returning home, he presented his drawings inspired by the war at a solo exhibition at the Ernst Museum. Today the best known of these are *Le départ!*, *Heading Out, They Are Leaving for the Front, March to the Front*, which were all born in July 1914. At the exhibition in Pest about 200 coloured drawings and paintings were presented. György Bölöni also published the story of the captivity of the artist, while the notes of his adopted daughter Anella appeared in the magazine Világ.

Of the Antal collection, four drawings belong to this unit. The ink drawing entitled *Paris, 1914* depicts soldiers in the street. (Image No. 42) *Cannon Stand* captures the military unit preparing the cannon with slightly tangled lines, quick moves. (Image No. 43) When Rippl-Rónai was transferred from Macon to the internment camp at Chartreuse, he met lots of

Az Antal gyűjteményből négy rajz tartozik ebbe az egysége. *Párizs, 1914* címet viselő tusrajz az utcán jövő-menő katonákat ábrázolja. (42. sz. kép) Az *Ágyúállás* című munkája az ágyúzáshoz előkészületeket végző katonai csapatot kissé összekuszálódott vonalakkal, gyors mozdulatokkal rögzítette. (43. sz. kép) Amikor Rippl-Rónai Maconból a chartreuse-i internáló táborba került, sok érdekes emberrel ismerkedett meg. Az egyik közülük Nikolovius nevű, német származású idős ember volt. A festő számára azért volt érdekes, mert Goethe egyetlen életben lévő unokájaként mutatkozott be. *Nicolovius, a fogolytárs* című rajz az idős, fejét kezére támasztó embert örökít meg, amelyet a művész számos felirattal látott el: „A nagy angol barát a porosz Nicolovius 76 éves fogolytárs a Chartreuseben, 1915.” (44. sz. kép) A festő egyik emlékezésében megemlíti, hogy az internáltak között volt két magyar: Weisz Lajos gazdag nyitrai fiú és egy Zsakovics nevezetű. Sőt az internáltak között élt egy francia női szabó és felesége is. Egy idős, kopasz férfi arcképén felül megtaláljuk a modell nevét: *Planchon* és foglalkozását is: szabó (*tailleur*). A kövér, érdektelen arcú, francia vidéki ember alakja a művész fáradhatatlan rögzítési kényszerének dokumentuma. (45. sz. kép) Sokszor találunk különféle adatokat a rajzokon, idővel minden kis feliratnak jelentősége lett, amelyeket feltehetően bővített is. Az Antal gyűjteményben van a bajuszos „trafikos” arcát megőrző rajz, amelyet szintén a felirat segített meghatározni. (46. sz. kép) Rippl-Rónai az internálás időszakában szinte minden nap dolgozott, végül mintegy 300 vázlatát hozta haza.

interesting people. One of them was an elderly man of German descent named Nikolovius. The painter found him interesting because he introduced himself as the sole surviving grandson of Goethe. The drawing *Nicolovius, a Fellow Prisoner* depicts an old man leaning his head in his hands, along with the artists' inscriptions: "The great friend of the English the Prussian fellow prisoner Nicolovius aged 76 at Chartreuse, 1915." (Image No. 44) In one of his reminiscences the painter mentions that there were two Hungarians among the interned: a rich boy named Lajos Weisz from Nyitra and another man named Zsakovics. A French tailor and his wife also lived among the interned. On top of a portrait of an elderly, bald man we can see the name of the model – *Planchon* – and his occupation as well: tailor (*tailleur*). The figure of the fat countryside Frenchman with an uninteresting face documents the artist's relentless obsession with capturing the moment. (Image No. 45). We can often find various data on the drawings, too, and with time every little inscription came to have a significance, some of these have been added to by the artist. The Antal collection owns the drawing capturing the face of the mustachioed "tobacconist", which was also identified with the help of the inscription. (Image No. 46) During the internment period, Rippl-Rónai was working practically every day, and eventually brought home about 300 sketches.

József Rippl-Rónai A Selection from the Antal-Lusztig Collection

Medgyessy Ferenc: Rippl-Rónai József halotti maszkja, 1927, MNG

Ferenc Medgyessy: The Death Mask of Rippl-Rónai, 1927, HNG, Budapest

Medgyessy Ferenc: Rippl-Rónai József érem, 1927, Déri Múzeum, Debrecen

Ferenc Medgyessy: Medal of Rippl-Rónai, 1927, Déri Museum, Debrecen

Madame Picard természetes idős asszonyság szénnel vázolt portréja azért érdekes számunkra, mert róla egy olajkép is készült 1914-ben. (47. sz. kép) A rajzon az előlapon található a helynév: Issy l' Éveque, a festményen pedig kézírással a hátoldalon „Mme Ricard 1914 Issy l' Éveque”. Az 1915-ös kiállításon *Egy szomszédom* címmel mutatta be először az olajképet Rippl, mely az idős nőt szemből ábrázolja. Az 1916-os kiállításon *Ókulás néni* címet kapta, mely a várttal ellentétben nem kapott aranyérmet. Ebben valószínűleg nem játszott szerepet az, hogy bulldogképű nő (ahogy Genthon István nevezte) kísérteties fiziognómiával rendelkezett.

1914-re datálják a gyűjtemény egyik igen szép rajzát, amely Rippl budavári, gyűjteményes kiállításán is szerepelt. A *virágos kalapot viselő nő* kilétét azonban eddig nem sikerült kideríteni. (48. sz. kép) Az Erdész Galéria kiállításának szépen tervezett katalógusában azt írják a képről, hogy ez nem „femme fatale”, hanem csak egy egyszerű nő. A démonikus, hódító nők „pozitív ellentétpárja, és amely a külvilág és természet harmóniájának megtestesítője. A szláv arc és a ruha egyszerűsége kiemeli Rippl-Rónai által annyira kedvelt motívum, a kalap nagyvonalúságát, a virágok rózsaszíne rímeli a fiatal nő szájának színére.”

A művész folyamatosan figyelte saját arcának változását is, számos olaj és még több grafikai önarcképét ismerjük, melyek közül némelyik reprezentatív jellegű (1897), míg mások az önvizsgálat magányos perceiben,

Madame Picard, the charcoal portrait of an elderly woman is interesting because she was the subject of an oil painting as well in 1914. (Image No. 47) The location is identified on the front page of the drawing: Issy l'Éveque, while on the painting a handwritten note is visible in the back: “Mme Ricard 1914 Issy l'Éveque”. At the 1915 exhibition Rippl presented the oil painting by the title *A Neighbour*, this portrayed the old woman frontally. At the 1916 exhibition it received the title *Bespectacled Aunt*, which, contrary to expectations, did not receive a prize. It probably had nothing to do with the fact that the bulldog-faced woman (as István Genthon called her) had a ghastly physiognomy.

One beautiful drawing of the collection probably dates back to 1914, and was featured at Rippl's retrospective exhibition at the Buda Castle. However, the identity of the *Woman Wearing a Flowery Hat* remains a mystery. (Image No. 48) In the beautifully designed catalogue of the exhibition of the Erdész Gallery the picture is described as being a simple woman, not a “femme fatale”. She is the “positive counterpart” of demonic, conquering women, “who embodies the harmony of the external world and nature. The Slavic face and the simplicity of the dress emphasizes the grandeur of a favourite motif of Rippl-Rónai, the hat, and the pink of the flowers rhymes with the colour of the young woman's lips.”

The artist constantly followed the changes of his own face, we are familiar with many of his oil and even more of his graphic self-portraits. Some of these is representative in nature (1897), while others were created in the

hirtelen és gyorsan ragadták meg a tovatűnő pillanatokat. (Bánffy) Miklósnak dedikált *Őnarcképe kalapban* 1915. július 25.-én keletkezett, így már újra az itthoni miliőben örökítette meg magát. (49. sz. kép)

Visszatérve a művész életútjához vegyük sorra munkásságának elismerését, 1903-ban a Művészház Palota-avató kiállításán *Boulevard Montparnasse* című képével elnyerte az aranyérmet. A bécsi Künstlerhausban 1914-ben *Maillol* című képért nagy állami aranyérmet kapott. A várva várt kiállítási aranyérmet 1916-ban kapta meg, amikor a szerbiai fronton a sajtó-hadiszálláson teljesített szolgálatot öt hétig. Ott dolgozott mellette Oscar Kokoschka osztrák festőművész is, az egyik fényképen együtt láthatók egyenruhában. Ekkor rajzolta szinte egy vonallal egy hadnagy profilját, és számos más, kiváló háborús művet. (50. sz. kép)

A festő életében és életművében is nagy változások játszódtak le, amikor 1915-ben megismerte Bányai Elzát (Zorkát), aki később festményeinek és pasztelljeinek leggyakoribb modellje, majd szeretője lett. Fokozatosan egyre kevesebb olajképet készített, az utolsó Zorka barátnőjéről készült 1919-ben. A későbbiekben már csak pasztellel dolgozott, melyek nagy része női

lonely minutes of introspection, capturing the elusive moments suddenly and swiftly. His *Self-Portrait in Hat* dedicated to Miklós (Bánffy) was created on July 25, 1915, so he painted himself in his domestic environment once again. (Image No. 49)

Returning to the biography of the artist, let us take a look at the recognition of his oeuvre. In 1903, at the opening exhibition of Művészház Palace he won the gold medal with his picture *Boulevard Montparnasse*. At the Künstlerhaus in Vienna in 1914 he received a state gold medal for his picture *Maillol*. He was awarded the coveted gold medal of the exhibition in 1916, when he served at the Serbian front at the press quarters for five weeks. Austrian painter Oscar Kokoschka was working there alongside him, in one photograph they are seen together in uniform. He drew a portrait of a lieutenant with practically a single line at this time, along with many other excellent war images. (Image No. 50)

Great changes were taking place in the life and art of the painter, when in 1915 he met Elza Bányai (Zorka), who later became the most frequent model of his paintings and pastels, later his lover. He painted less and less oils, the last one features Zorka in 1919. Afterwards he only worked with pastel, most of these pieces are portraits of women and his beloved model Zorka. The exception are the pastel series depicting his Balaton experiences and Siófok vacation. In the collection this harrassed period is represented by *Portrait of an Old Woman* and *Portrait of a Woman Leaning on Her Elbow*. (Images No. 51, 52)

József Rippl-Rónai A Selection from the Antal-Lusztig Collection

Ismeretlen mester: Rippl-Rónai Ödön, Lajos és József, 1910-es évek vége, (reprodukció)

Unknown photographer: Ödön, Lajos and József Rippl-Rónai, 1910, (reproduction)

Ödön mérges, 1921 (kat. 53. sz.)

Ödön is Angry, 1921, (cat. No. 53.)

arckép és szeretett modellje Zorka arcásai. Kivételt képeznek balatoni élményeinek, siófoki nyaralásainak pasztell-sorozatai. A gyűjteményben *Öreg nő arcképe* és *Könyöklő nő arcképe* képviseli ezt a zaklatott időszakot. (51-52. sz. kép)

1921. január 1.-én Ödön öccséről készült kis grafika a dühös embert varázsolja elének, majdnem karikatúrászerűen, gondolatai pedig körbeölelik a piros nyakkendősné gnóm alakot. A rajz felirata: „*Mikor mennek ki ezek a fene lakók már? Sok baj van a Múzeum körül.*” Így foglalja össze testvérének súlyos gondjait a művész. *Ödön mérges* (ez a rajz címe) volt, hiszen halála előtt két nappal Ödön gyűjteményének, több száz darab műtárgyának sorsáról tanácskoztak. (53. sz. kép) Ödön halála után a kaposvári múzeumba került a gyűjtemény: 976 eredeti kép, 56 szobor, 13 dombormű, 7 fegyver, 96 faragott bot, 10 hímzés, 58 érem, 10 okmány, 133 különböző tárgy, összesen 1355 darab. Volt miért mérgeskedni, hiszen egykor és ma is egy saját múzeum minden gyűjtő álma.

A festő 1923-ban határozta el, hogy elkészíti kortársai galériáját pasztell arcképekben. A kultúra nagyjait bemutató sorozatot, a kortársainak galériáját a Nyugat íróival kezdte, Babits Mihály, Móricz Zsigmond, Schöpflin Aladár, Szabó Lőrinc, Karinthy Frigyes arcképei sokszor közlésre kerültek, mára már szinte mindenki ismeri azokat. A műértők pedig rekonstruálták megvalósulási folyamatukat, és megismertették az írók véleményét az arcképek milyenségéről.

The small graphic work of his brother Ödön dating from January 1, 1921 conjures up the angry man in an almost caricature-like way, and his thoughts are winding around the gnome figure wearing a red necktie. The inscription says: “*When will these damned tenants leave? There are a lot of problems around the Museum.*” That is how the artist sums up his brother’s serious problems. *Ödön Is Angry* (that is the title of the drawing), and he was indeed, as two days prior to his death they were discussing the fate of his collection, several hundred works of art (Image No. 53) After the death of Ödön the collection ended up at the Kaposvár museum: 976 original pictures, 56 sculptures, 13 reliefs, 7 weapons, 96 carved sticks, 10 embroideries, 58 medals, 10 documents, 133 various artefacts, altogether 1355 pieces. There was reason to be angry, since then and now, every collector dreams about his own museum.

The artist decided in 1923 that he would create a gallery of his contemporaries in pastel portraits. He started the series presenting the great figures of culture, the gallery of his contemporaries with the writers of the literary magazine Nyugat, the portraits of Mihály Babits, Zsigmond Móricz, Aladár Schöpflin, Lőrinc Szabó, Frigyes Karinthy have been published many times, by now most people are familiar with them. Meanwhile, art connoisseurs have reconstructed the process of their creation and the opinion of the writers on the portraits.

Antal Péter gyűjteményében van néhány érdekesség is. A *Táj fával* kartonra festett mű hátoldalán egy nyomtatott vasúti menetrend és több felragasztott kiállítási sorszám van. (55. sz. kép) *Újhold* című festményen Rákosynak Rónai felirat áll. A hátoldalán pedig az Ernst Múzeum aukciós cédulája: Rákosi Jenő művészeti hagyatéka. (56. sz. kép) A mára már elfeledett festő kortárs gyűjteménye árverésén 183 mű között hat Rippl-Rónaié, a *Magános ház* című vázlat kikiáltási ára 100 pengő volt.

A *Favágók* című képet Genthon István az 1961-ben rendezett Rippl-Rónai kiállításon szerepeltette (57. sz. kép) A kép hátoldalán a Merkur palota cédulája, illetve egy vignettán egy másik kiváló műgyűjtő Selinko Géza neve látható. Mindezek és a fentebb idézett számos szakvélemény utalnak arra, hogy Antal Péter képeiről sokat lehetne írni. Elemezni lehetne helyüket az életműben, tartalmukat, stílusukat. Külön fejezetet érdemelne vándorlásuk története a műgyűjtők között. Legalább ennyire érdekes maguknak a tárgyaknak a milyensége és persze a régebbi kiállítások adatai is. A feldolgozást folytatni lehet.

Péter Antal's collection includes a few truly interesting items as well. On the back of the work entitled *Landscape With Tree* there is a printed train schedule and several exhibition listing numbers. (Image No. 55) On the painting *New Moon* the inscription To Rákosy from Rónai is visible. In the back, there is the auction label of the Ernst Museum: the art estate of Jenő Rákosi. (Image No. 56) At the auction of the contemporary collection of the now forgotten painter six works of the 183 were by Rippl-Rónai, the sketch *Lonely House* was put up for auction at 100 pengős.

István Genthon presented the picture entitled *Woodcutters* at the Rippl-Rónai exhibition organised in 1961. (Image No. 57) On the back of the picture the label of the Merkur Palace is visible along with another label with the name of another great art collector, Géza Selinko. These and the above cited expert opinions point to the fact that there is much to be written about Péter Antal's pictures. Their place in the oeuvre, their content and style could be analysed. The history of their journeys between art collectors would merit a separate chapter. The quality of the objects and the data of previous exhibitions is at least as interesting. The processing can be continued.

Finally, we should say a few words of praise about the artist on the 150th anniversary of his birth. József Rippl-Rónai is one of the most original Hungarian artist of the turn of the century. He summed up the various influences of modern French art in his peculiarly delicate works. He experienced the changeable trends of

József Rippl-Rónai A Selection from the Antal-Lusztig Collection

Újhold című kép hátoldala (kat. 56. sz.)

The back side of the picture entitled *New Moon* (cat. No. 56.)

Üdvözlét Münchenből, 1884, részlet (kat. 1. sz.)

Regards from Munich, 1884, detail (cat. No. 1.)

Befejezésül illik néhány szóval méltatni a művészt, születésének 150. évfordulóján. Rippl-Rónai József a századforduló magyar újtó művészei közül az egyik legeredetibb egyéniség. A modern francia művészet különféle hatásait összegezte sajátos módon finom műveiben. A századforduló változékony törekvéseit francia földön élte át, ott kényszerült a benyomások összegzésére, végül a tanultakat egyszerűen, érthetően adta tovább. A művész vitathatatlan érdeme a francia áramlatok magyar közegbe ágyazása. Műveit sodró lendülettel fogalmazta meg, amely előtt ma már mindenki fejet hajt. Kedves ember volt, aki nagyon szerette az életet, szülőföldjét. Célkitűzései között szerepelt, hogy ez a polgári életkedv, ez az elégedettség tükröződjön vásznain. Nem volt forradalmár a művészetben, csak pusztán avantgárd a képtelmezésben.

Ma Magyarországon a festő páratlan népszerűséget élvez, mert az elmúlt évtizedek alatt tudatosult a 20. század eleji képzőművészeti változások jelentősége, beépült a kultúrába ezek megértése. Az ő képein keresztül végre megtanultuk, hogy a festmények dekoratív irányú modernizálási folyamata fontos lépés a századforduló képi világának alakulásában.

the turn of the century on French soil, he was forced to sum up his impressions there, and he eventually passed on what he had learnt in a simple, comprehensible way. Translating French trends into a Hungarian context is the artist's undisputable merit. He articulated his works with a riveting force that is acknowledged by everyone these days. He was a kind man, who loved life and his homeland. It was his goal to portray this bourgeois love of life, this contentment on his canvases. He was not a revolutionary in art, merely avantgarde in the interpretation of pictures.

The painter enjoys unparalleled popularity in Hungary, since in the past decades the significance of the changes in fine art at the 20th century has become part of the consciousness and their comprehension has been built into culture. Through his pictures we have finally learnt that the modernisation of paintings with a decorative aim is an important step in the formation of the imagery of the turn of the century.

Válogatott irodalom

Selected bibliography chronological order

- MALONYAY Dezső: Fiatalok. Bp., 1906. 180–220. Lampel
- Rippl-Rónai emlékezései. Bp., 1911. Nyugat kiadása, 2. kiadás FARKAS Zoltán előszavával Bp., 1957. Szépirodalmi
- Rippl-Rónai J. Ötven rajza. Bp., 1913 Könyves Kálmán műkiadó
- LÁZÁR Béla: Rippl-Rónai József. Bp., 1923. Az Ernst Múzeum művész-könyvei
- PEWNY Denis: Rippl-Rónai József (1861–1927) Bp., 1940 Pázmány Péter Tudományegyetem
- PETROVICS Elek: Rippl-Rónai József. Bp., 1942. Atheneum
- GACHOT, Francois: Rippl-Rónai. Bp., 1944. (L' art hongrois)
- GOMBOSI György: Új magyar rajzművészet. Rippl-Rónaitól a Nyolcakig. Bp., 1945. Erasmus
- GENTHON István: Rippl-Rónai József. Bp., 1958. Képzőművészeti Alap Kiadó
- GENTHON István: Rippl-Rónai le Nabi hongrois. Bp., 1958. Corvina (németül is)
- KÁVÁSSY Sándor (összeállította): Visszaemlékezések Rippl-Rónai Józsefere. Kaposvár, 1958. Somogy Múzeum
- FIOLA Sándor–SIPOS Csaba: Rippl-Rónai Biográfia és bibliográfia. Kaposvár, 1978. Togliatti Megyei Könyvtár.
- AKNAI Tamás: Rippl-Rónai. Bp., 1971. Corvina
- BERNÁTH Mária: Rippl-Rónai József. Bp., 1976. Gondolat
- GENTHON István: Rippl-Rónai József. Bp., 1977. (A képeket válogatta SZABADI Judit)
- SZABADI Judit: Rippl-Rónai. Bp., 1978., 1993, 1998., 2000. Corvina
- KESERŰ Katalin: Rippl-Rónai József. Bp., 1982. Corvina
- LACZKÓ András (szerk.): Rippl-Rónai világról, a kaposvári tudományos tanácskozáson. Kaposvár, 1981. Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága – Magyar Nemzeti Galéria
- LACZKÓ András: Ecset és toll. Rippl-Rónai József és az irodalom. Bp., Akadémia
- SZABADI Judit: Így élt Rippl-Rónai József. Bp., 1990. Móra
- HORVÁTH János: Rippl-Rónai emlékkönyv. Paris Anella visszaemlékezéseivel Rippl-Rónairól. Kaposvár, 1995.
- PANDUR József: A másik Rippl-Rónai. Pécs, 1997. Janus Pannonius Tudományegyetem TK
- NAGY Ildikó (szerk.): Rippl-Rónai József gyűjteményes kiállítása. Bp., 1998. Magyar Nemzeti Galéria
- BERNÁTH Mária: Rippl-Rónai József. Bp., 1998. átdolgozott, bővített kiadás, Szemimpex
- KESERŰ Katalin: Rippl-Rónai, Csontváry, Gulácsy. Bp., 1999. Noran
- HORVÁTH János: A Rippl-Rónai Ödön gyűjtemény. Kaposvár, 2002. Somogyi Múzeumok Igazgatósága
- KESERŰ Katalin (szerk.): Neuillyben: Rippl-Rónai József és James Pitcairn-Knowles. Bp., 2004. Ernst Múzeum
- RÉVÉSZ Emese: Rippl-Rónai József. Bp., 2005. Bum-Bum
- ANDRÁSI Edit (szerk.): Angyalokra szükség van. Tanulmányok BERNÁTH Mária tiszteletére. Bp., 2005. Magyar Tudományos Akadémia
- PASSUTH Krisztina: Fragmentum és egész. 183–192.
- FÖLDES Mária: Ismeretlen adatok Rippl-Rónai levelezés kutatásából. 165–182.
- TÍMÁR Árpád: Rippl-Rónai József pályakezdése az egykorú magyar sajtó tükrében. 153–164.
- FARKAS Zsuzsa: Rippl-Rónai József. Bp., 2006., 2009. Kossuth
- HORVÁTH János: Rippl-Rónai József. Debrecen, 2007. TTK
- HORVÁTH János: Rippl-Rónai emlékkönyv. Paris Anella visszaemlékezései Rippl-Rónai Józsefről. Kaposvár, 2008. Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága

5

Lazarine a kandalló előtt 1892

olaj, vászon, 163 x 114 cm

Lazarine in Front of the Fireplace 1892

oil on canvas, 163 x 114 cm

6

Bánat 1892

olaj, vászon, 75 x 63 cm

Sorrow 1892

oil on canvas, 75 x 63 cm

7

Nő fekete kalapban 1890-es évek
pasztell, papír, 49,5 x 37 cm

Woman in Black Hat 1890s
pastel on paper, 49.5 x 37 cm

8

Idős hölgy arcképe 1899
olaj, vászon, 70 x 50 cm

Portrait of an Elderly Lady 1899
oil on canvas, 70 x 50 cm

11

Apám 1899–1900

olaj, fa, 47 x 65 cm

My Father 1899–1900

oil on wood, 47 x 65 cm

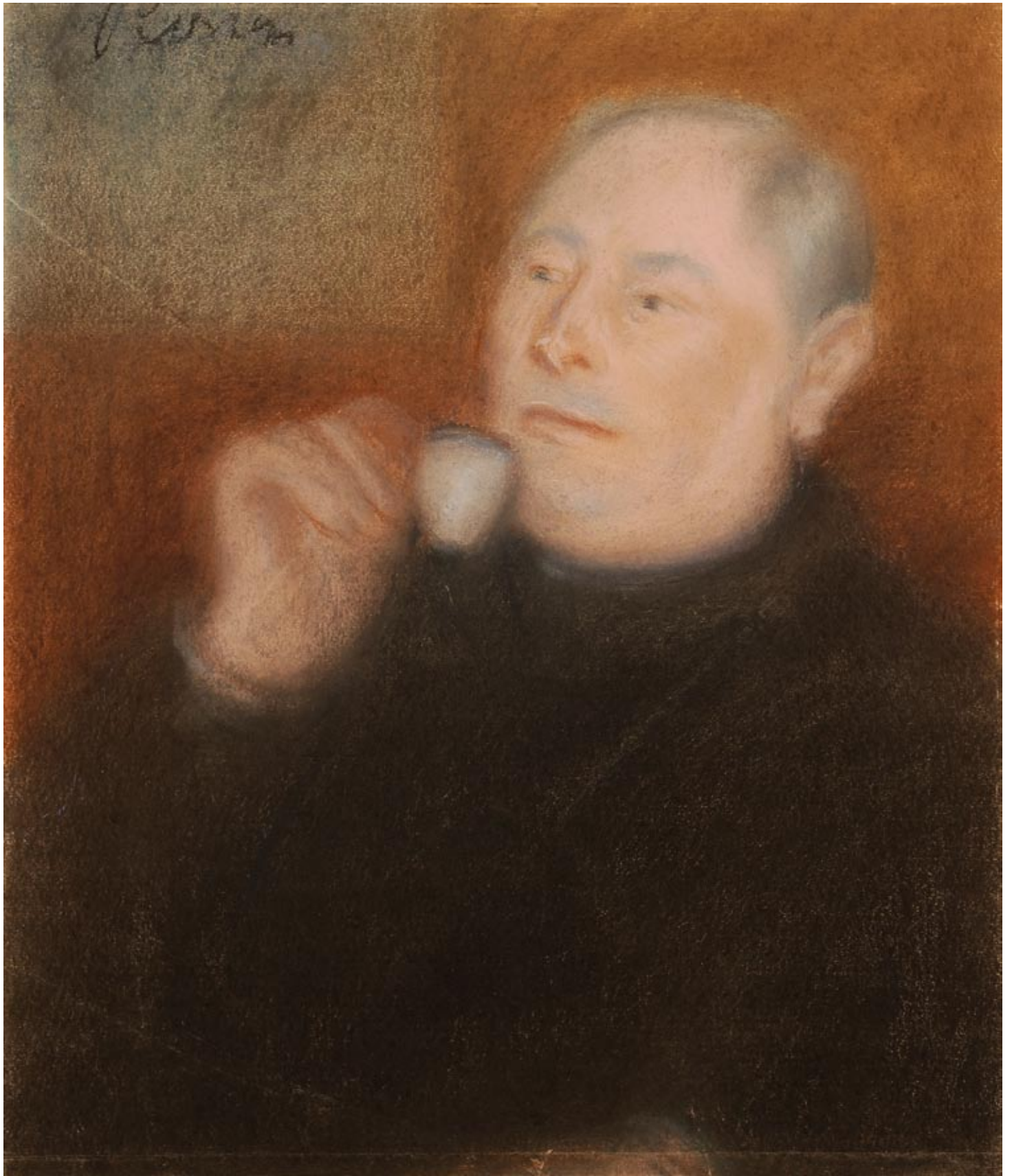
12

A zákányi plébános kávézik 1900

pasztell, papír, 37 x 32 cm

The Vicar of Zákány Is Having a Coffee 1900

pastel on paper, 37 x 32 cm

Fátylas hölgy 1902

olaj, vászon, 42 x 33 cm

Veiled Lady 1902

oil on canvas, 42 x 33 cm

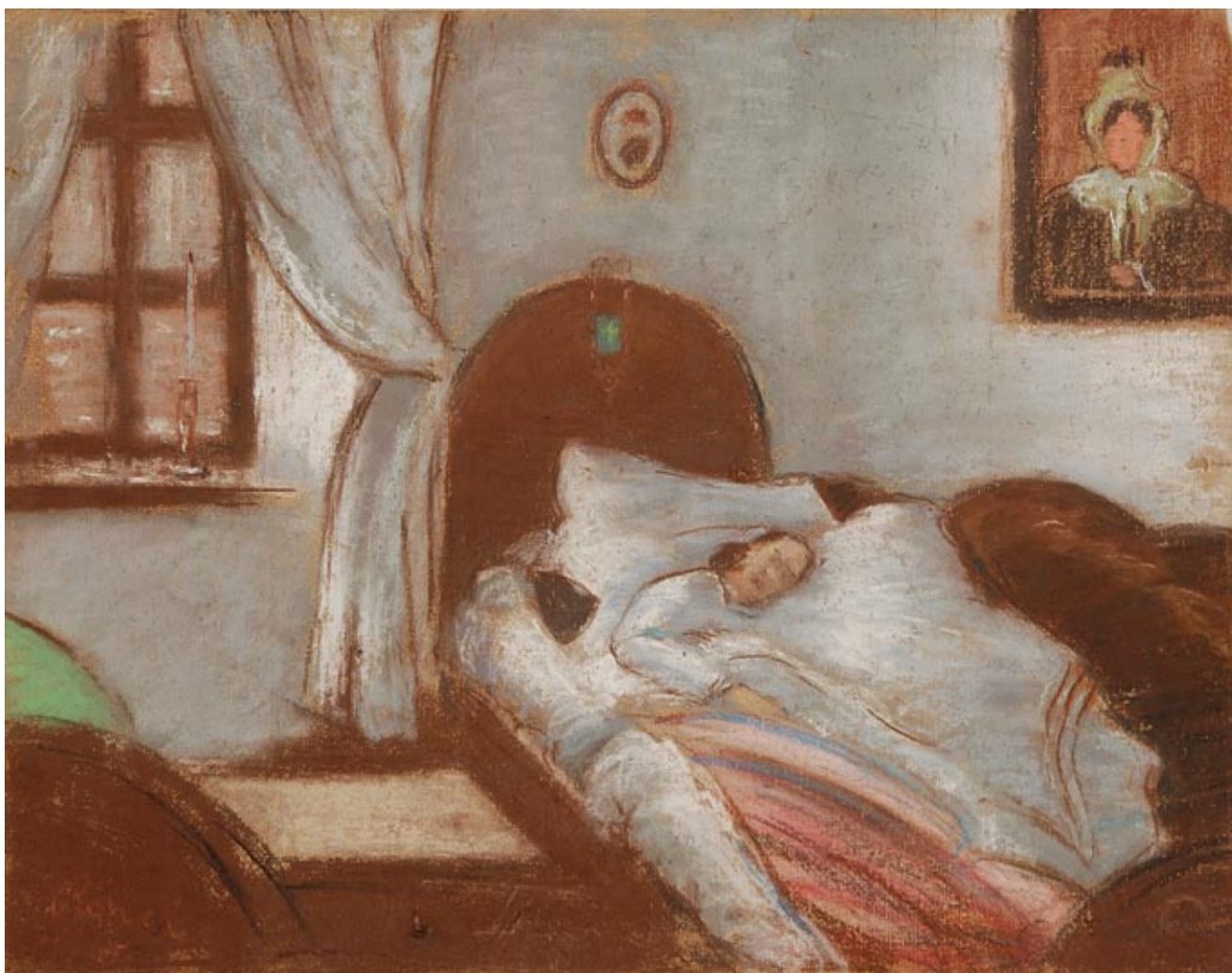
13

Zichy kastély 1902

olaj, karton, 47,5 x 33,5 cm

Zichy Castle 1902

oil on cardboard, 47.5 x 33.5 cm

Édesanyám betegen 1905

pasztell, papír, 30 x 40cm

My Dear Mother in Ill Health 1905

pastel on paper, 30 x 40 cm

17

Diabolós lány 1900-as évek
pasztell, papír, 44 x 32 cm

Girl With Diabolo 1900s
pastel on paper, 44 x 32 cm

20

Rónai Ödön arcképe 1902 körül
pasztell, papír, 35 x 25,5 cm

Portrait of Ödön Rónai 1902 c.
pastel on paper, 35 x 25.5 cm

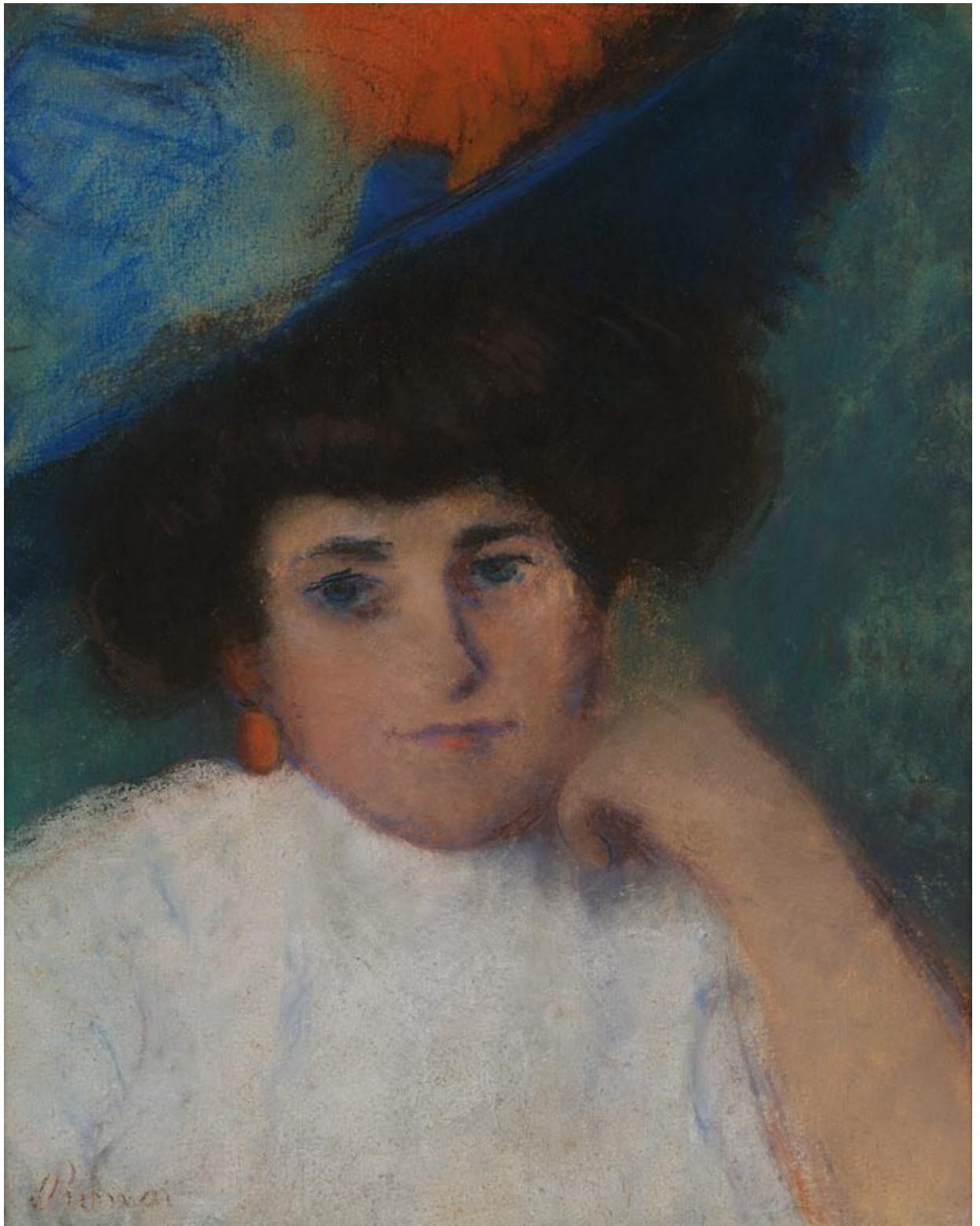

Zöld szemű nő 1901

pasztell, papír, 29,5 x 24 cm

Green-Eyed Woman 1901

pastel on paper, 29.5 x 24 cm

19

Nő tollas kalapban 1900-as évek

pasztell, papír, 58 x 48 cm

Woman in a Feathered Hat 1900s

pastel on paper, 58 x 48 cm

16

Piacsek bácsi poharazgat 1903

pasztell, papír, 37 x 29 cm

Uncle Piacsek Drinking Wine 1903

pastel on paper, 37 x 29 cm

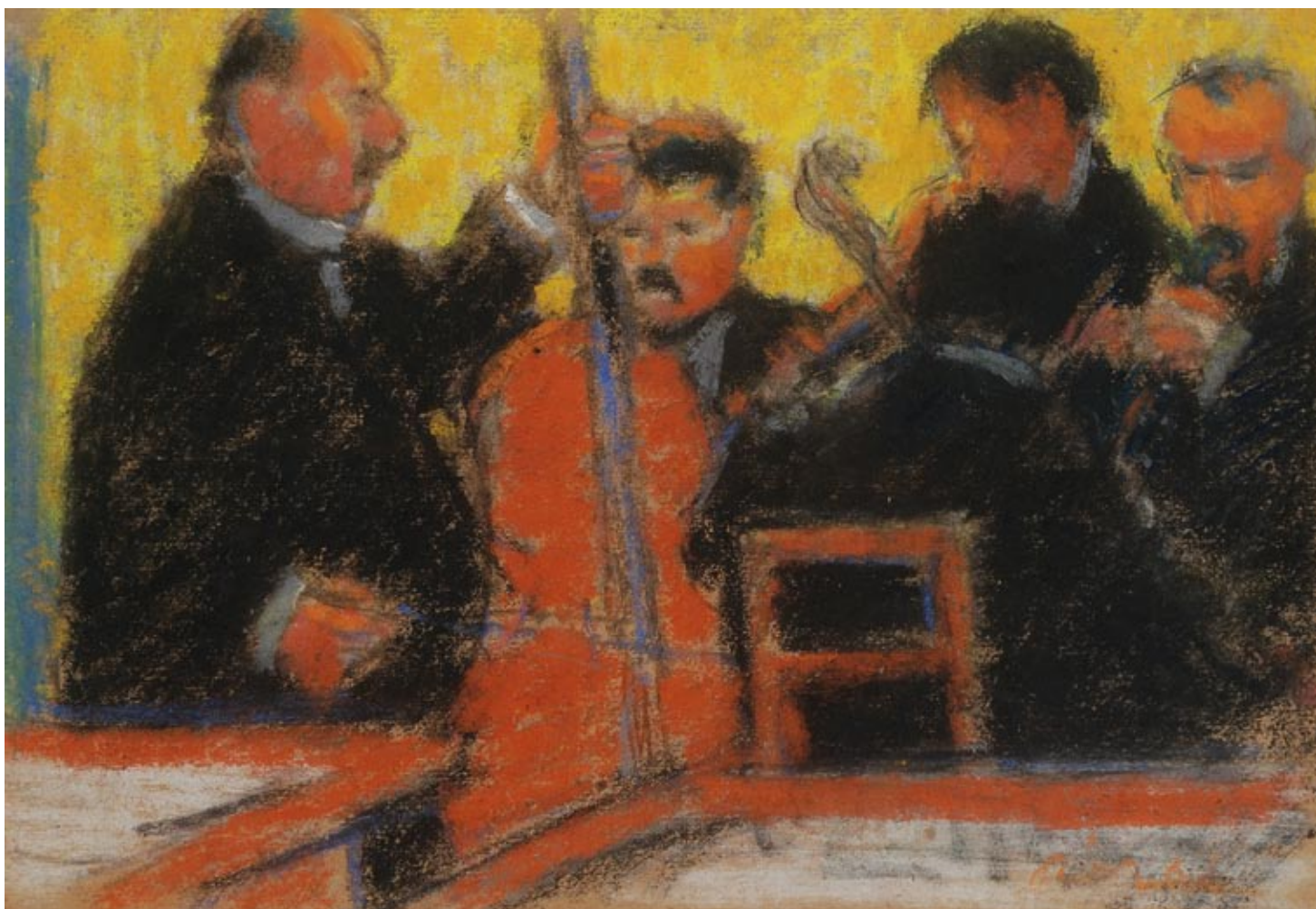
Rónai Ödön a műgyűjtő 1906

pasztell, papír, 51,5 x 42,5 cm

Ödön Rónai the Art Collector 1906

pastel on paper, 51.5 x 42.5 cm

27

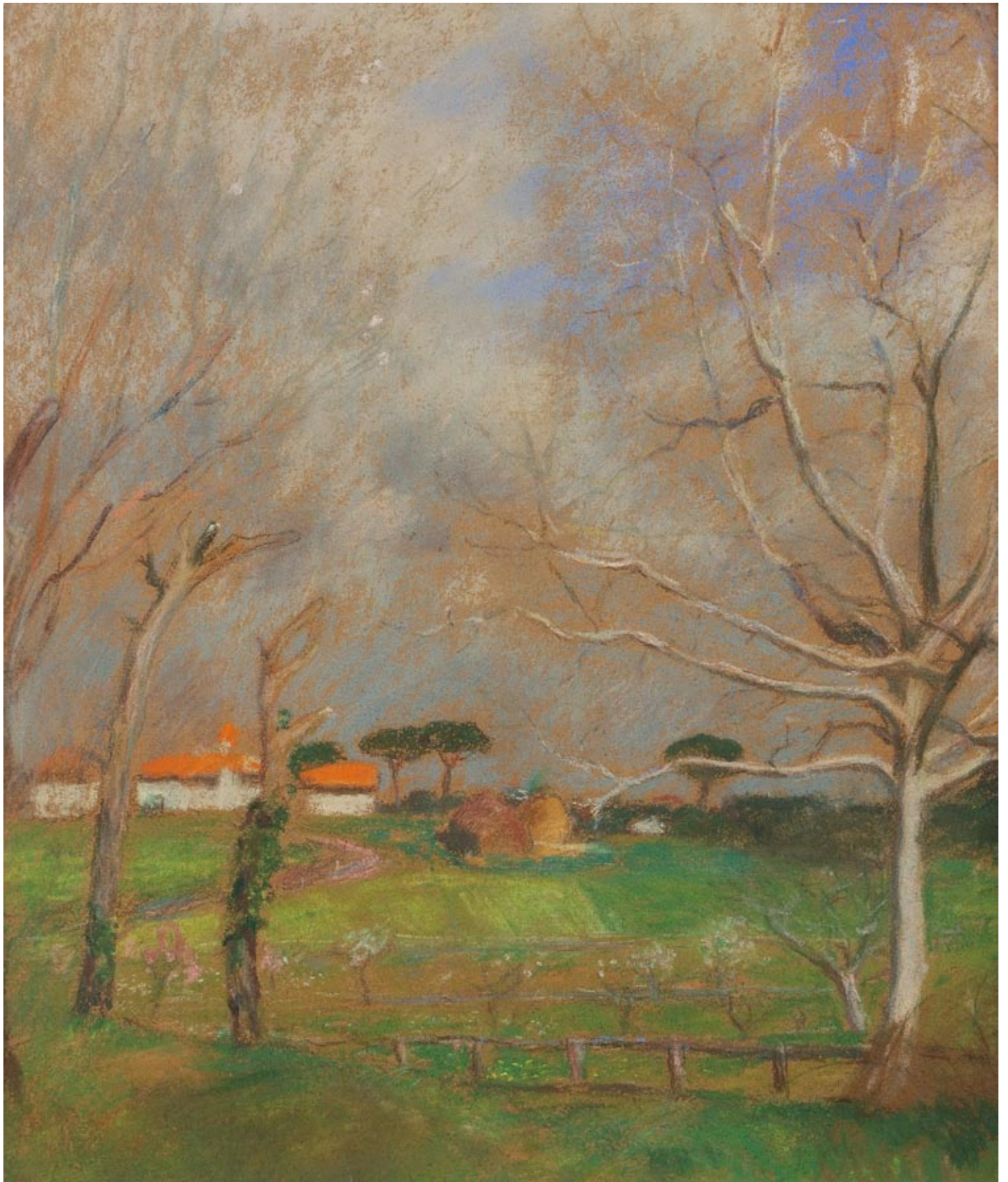
Aszalói táj 1908
pasztell, papír, 42 x 57 cm

Aszaló Landscape 1908
pastel on paper, 42 x 57 cm

28

Somogyi táj 1884
pasztell, papír, 50 x 43 cm

Somogy Landscape 1910s
pastel on paper, 50 x 43 cm

30

Hegyoldal piros tetejű házzal 1906

olaj, karton, 41 x 42,7 cm

Hillside with a Red-Roofed House 1906

oil on cardboard, 41 x 42.7 cm

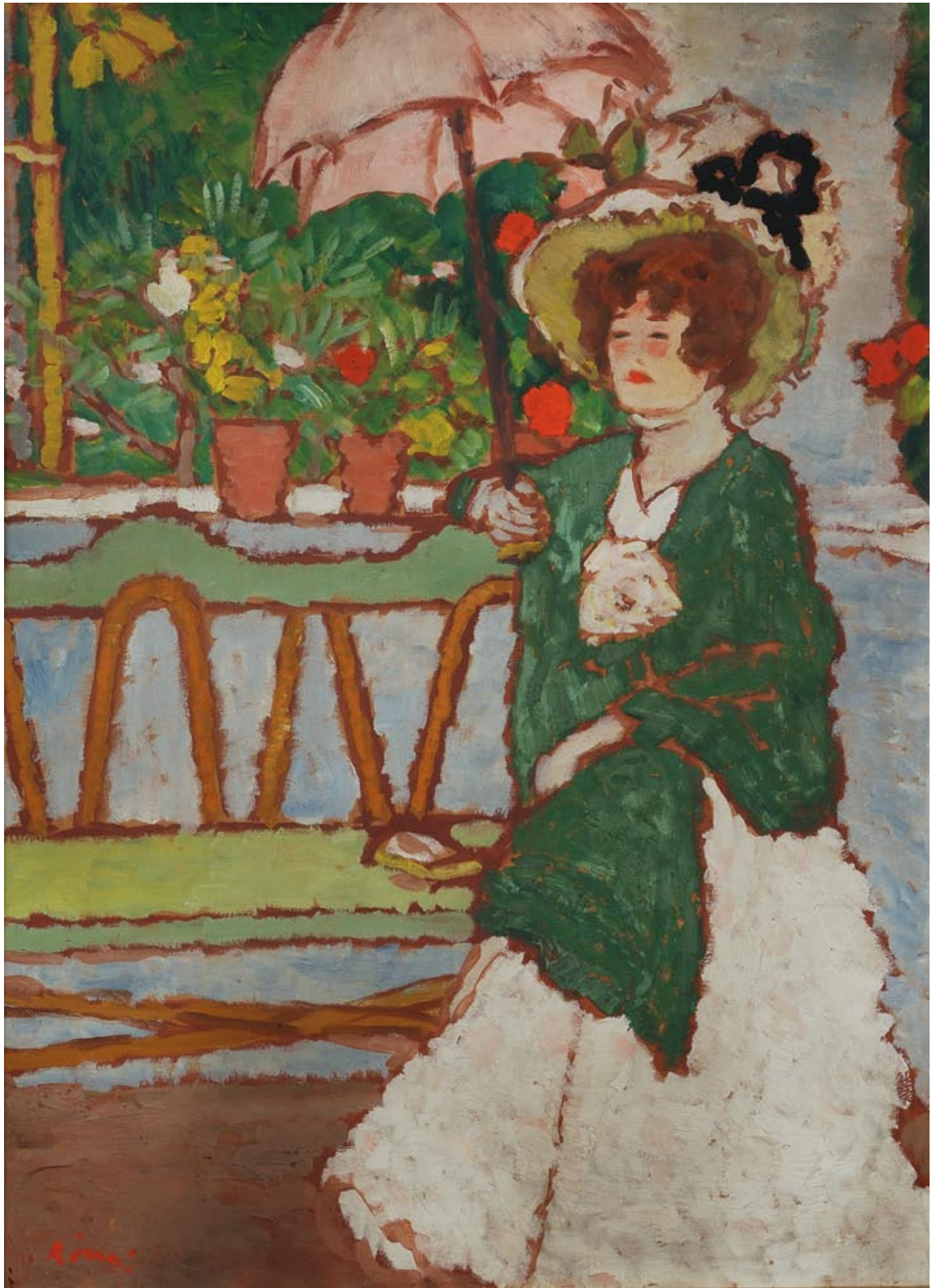
31

Kunffy Lajosné napernyővel 1910

olaj, karton, 70 x 50 cm

Mrs. Kunffy with a Parasol 1910

oil on cardboard, 70 x 50 cm

Kövezik a kaposvári Fő utcát 1901

pasztell, papír, 28 x 46 cm

The Main Street of Kaposvár is Paved 1911

pastel on paper, 28 x 46 cm

Ágyúállás 1914–1915

pasztell, papír, 30,5 x 41 cm

Cannon Stand 1914–1915

pastel on paper, 30.5 x 41 cm

32

A MIÉNK tagjai a kiránduláson 1908

tus, papír, 20 x 32,5 cm

The Members of the MIÉNK Art Group on an Excursion 1908

ink on paper, 20 x 32.5 cm

42

Párizs 1914

tus, karton, 25,5 x 36 cm

Paris 1914

ink on paper, 25.5 x 36 cm

Fenella gitározik 1911
cinkográfia, papír, 23,5 x 17,5 cm

Fenella Plays the Guitar 1911
zincography on paper, 23.5 x 17.5 cm

48

Madame Ricard 1914
szén, papír, 51 x 35 cm

Madame Ricard 1914
charcoal on paper, 51 x 35 cm

47

Nő virágos kalapban 1914 körül
ceruza, toll, akvarell, karton, 65,5 x 49,5 cm

Portrait of a Woman in Flowered Hat 1914 c.
pencil, pen, watercolour on paper, 65.5 x 49.5 cm

52

Női arckép 1920-as évek

pasztell, papír, 56,5 x 44 cm

Portrait of a Woman 1920s

pastel on paper, 56.5 x 44 cm

51

Idős nő arcképe csipkegallérral 1920-as évek

pasztell, papír, 52 x 41 cm

Portrait of an Elderly Woman in Lace Collar 1920s

pastel on paper, 52 x 41 cm

38

Két női alak 1910-es évek
diófafác, papír, 13 x 12 cm

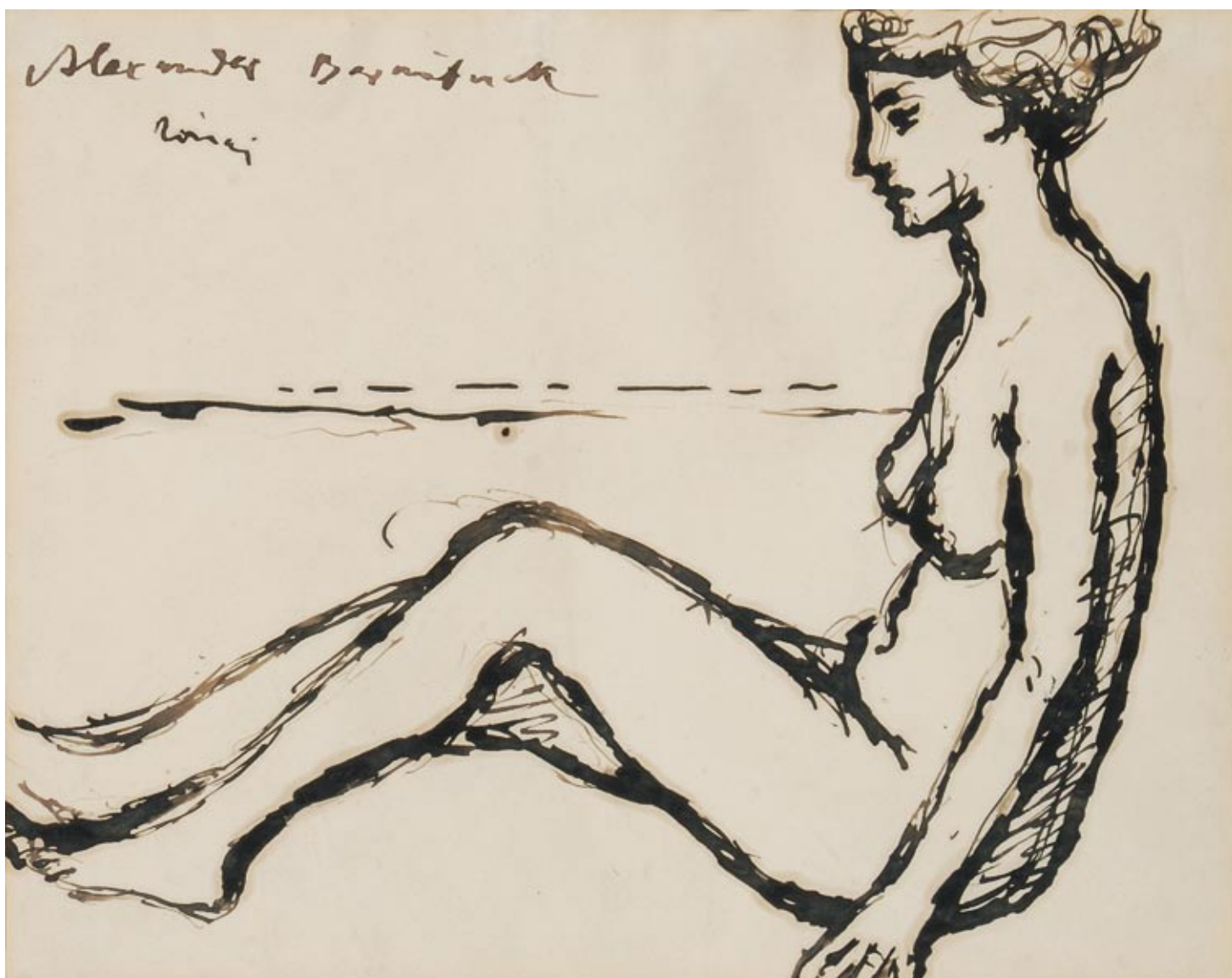
Two Female Figures 1910s
ink on paper, 13 x 12 cm

37

Aktok 1910-es évek
tus, papír, 22,5 x 31 cm

Nudes 1910s
ink on paper, 22.5 x 31 cm

39

Asszonyok tanulmány 1910-es évek

tus, papír, 29 x 46,5 cm

Women – Study 1910s

ink on paper, 29 x 46.5 cm

50

Felügyelő profilja 1916

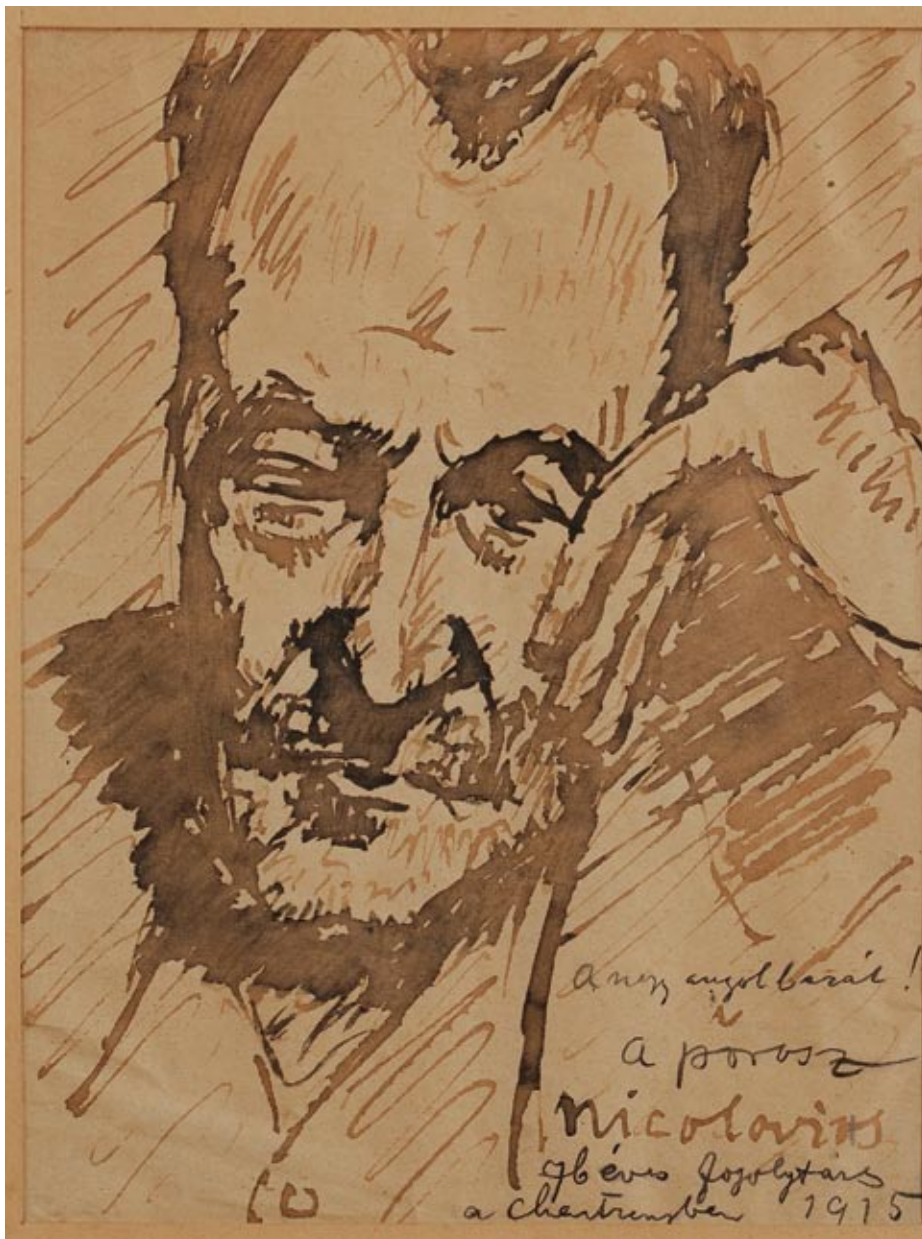
kréta, papír, 17 x 17 cm

Profile of an Inspector 1916

crayon on paper, 17 x 17 cm

RÍPPL RÓNAI JÓZSEF

44

Nicolovius, a fogolytárs 1915

diópác, karton, 22,5 x 17,5 cm

Nicolovius, a Fellow Prisoner 1915

ink on cardboard, 22.5 x 17.5 cm

49

Önarckép 1915

tus, papír, 39 x 28 cm

Self Portrait 1915

ink on paper, 39 x 28 cm

M. Elson
Ripple Room
1915 Mar. 25

55

Táj fával

olaj, karton, 39 x 24 cm

Landscape With Tree

oil on cardboard, 39 x 24 cm

4

Tyúkok 1893–1894

olaj, karton, 48 x 35 cm

Hens 1893–1894

oil on cardboard, 48 x 35 cm

56

Újhold

olaj, fa, 32 x 41,5 cm

New Moon

oil on wood, 32 x 41.5 cm

A kiállított művek jegyzéke

List of Works

Rippl-Rónai József

Válogatás az Antal-Lusztig Gyűjteményből

József Rippl-Rónai

Selection from the Antal-Lusztig Collection

Rippl-Rónai József képei

- 1 **Üdvözlét Münchenből** 1884
tus, papír, 20 x 13,5 cm
Jelzés jobbra lent RR
felirat balra közepén: München 1884. II. 26.
Szerető fia Jóska
felirat balra fent: Édes jó Szülémnek küldöm
Somogyországba
Irodalom: VÁRKONYI 2003. R 40.
- 2 **Munkácsy Mihály** 1890-es évek eleje
tus, papír, 21,5 x 13,5 cm
Jelzés jobbra lent: Rónai
Jelzés balra lent: M. de M.
Irodalom: VÁRKONYI, 2003. R 41.
- 3 **Hajnali piac Normadiában** 1888
olaj, vászon, 56 x 71,5 cm
Jelzés jobbra fent: R (töredék)
jelzés nélkül
Irodalom: VÁRKONYI, 2003. R 18.
- 4 **Tyúkok** 1893–1894
olaj, karton, 48 x 35 cm
Jelzés jobbra lent: RR
Irodalom: MNG bíráló 1316/1968
Műgyűjtők Galéria aukciója 1990. május 11. 67. sz. R
Kieselbach Galéria aukciója 1998. március 20. 282. R
VÁRKONYI, 2003. R 20.
- 5 **Lazarine a kandalló előtt** 1892
(Fekete kesztűs nő, Kandalló előtt, Ülő nő)
olaj, vászon, 163 x 114 cm
Jelzés balra fent: Rónai
Irodalom: II. Nemzetközi kiállítás, Fiume 1927.
október 197. sz.
Rippl-Rónai József emlékkiállítás Fővárosi Képtár,
Budapest 1952. október–november. 4. sz.
MODEM, Debrecen Letét 2005–2011. Itsz. 1472
VÁRKONYI, 2003. R 12., BENCSIK, 2007.
- 6 **Bánat** 1892
(Asztal mellett ülő nő, Síró nő)
olaj, vászon, 75 x 63 cm
Jelzés jobbra lent: Rónai 1892
Hátoldal: BÁV 85. aukció 964. sz. (Az 1995-ös aukción
nem szerepelt.)
Irodalom: MNG bíráló 8376, 92/94, F 428
Csernyitzky Mária szakvéleménye
MODEM, Debrecen Letét 2005–2011. Itsz. 1471
VÁRKONYI, 2003. R 13., BENCSIK, 2007. R 112.
- 7 **Nő fekete kalapban** 1890-es évek
(Párizsi fátyolos nő)
pasztell, papír, 49,5 x 37 cm
Jelzés balra lent: Rónai
Irodalom: Kieselbach Galéria aukció 2007. május 11. 214. R
Bellák Gábor szakvéleménye

Pictures of József Rippl-Rónai

- Regards From Munich 1884
ink on paper, 20 x 13.5 cm
- Mihály Munkácsy 1890s
ink on paper, 21.5 x 13.5 cm
- Early Morning Marketplace in Normandy 1888
oil on canvas, 56 x 71.5 cm
- Hens 1893–1894
oil on cardboard, 48 x 35 cm
- Lazarine in Front of the Fireplace 1892
(Women in Black Gloves, In Front of the Fireplace,
Seated Woman)
oil on canvas, 163 x 114 cm
- Sorrow 1892
(Woman by the Table, Crying Woman)
oil on canvas, 75 x 63 cm
- Woman in Black Hat 1890s
(Parisian Veiled Woman)
pastel on paper, 49.5 x 37 cm

→ 8	Idős hölgy arcképe 1899 (Reithoffer néni ciniákkal) olaj, vászon, 70 x 50 cm Jelzés jobbra fent: Rónai Jelzés jobbra lent: Rónai 1899 Hátoldalán: cédulán: Magyar mesterek Szépművészeti Múzeum, Budapest, (?), 137. sz., vignettán: Bedő Rudolf tulajdona Irodalom: Rippl-Rónai József emlékkiállítás Ernst Múzeum, Budapest, 1928. december 68. sz. Ungarische Kunstausstellung. Nürnberg, 1929. 360. sz. PEWNY 1940. Fontosabb műveinek lajstroma 124. sz. özv. Balla Adolfné tulajdona Bernáth Aurél újabb képeinek és Rippl-Rónai József válogatott műveinek kiállítása. Almásy-Teleki Éva Művészeti Intézete. Bp., 1942. 136. sz. Kieselbach Galéria aukció 2009. november 25. (Artfair) Szerk: MOLNOS Péter: Szenvedély és tudás. Bedő Rudolf műgyűjteménye. Budapest, 2010. R 31, 45.	Portrait of an Old Lady 1899 (Aunt Reithoffer With Cinias) oil on canvas, 70 x 50 cm
→ 9	Banyuls-sur-Meri táj 1899 olaj, karton, 68 x 94 cm Jelzés jobbra lent: Rónai Irodalom: MNG bíráló 4010/1986 Védett Polgár Galéria aukció 1995. december 18. R 41. Polgár Galéria aukció 1997. május 10. R 94. VÁRKONYI, 2003. R 14.	Landscape From Banyuls 1899 oil on cardboard, 68 x 94 cm
→ 10	Vízparti táj 1890-es évek második fele (Szajna part) olaj, karton, 49,5 x 37 cm Jelzés nélkül Hátoldal: középen: Merkur palota 1902 vignettája Oldalt a kereten: 1897 Iványi G. B. Irodalom: MNG bíráló 2606/1985, 9192 Kieselbach Galéria aukció 1998. március 20. 119 R Kieselbach Galéria aukció 2005. május 3. 171 R MODEM, Debrecen Letét 2005–2011. Itsz. 2823 BENCSIK, 2007.	Waterside Landscape 1890s (Bank of the Seine) oil on cardboard, 49.5 x 37 cm
→ 11	Apám 1899–1900 (A művész édesapja) olaj, fa, 47 x 65 cm Jelzés jobbra lent: Rónai Hátoldal: Női portré vázlat, Kiállítási cédula: Rippl-Rónai 11299 Mein Vater Irodalom: Polgár Galéria aukció 1997. december 10. R 89. Bernáth Mária szakvéleménye Kieselbach Galéria aukció 1999. június 18. 129. R Kieselbach Galéria aukció 2002. április 19. 202. R VÁRKONYI, 2003. R 14. MODEM, Debrecen Letét 2005–2011. Itsz. 1748 BENCSIK, 2007. R 113 Székesfehérvár, 2009. Deák Képtár CD R Győr, 2010	My Father 1899–1900 (The Father of the Artist) oil on wood, 47 x 65 cm
→ 12	A zákányi plébános kávézik 1900 pasztell, papír, 37 x 32 cm Jelzés balra fent: Rónai Hátoldal: középen: Országos Magyar Képzőművészeti Társulat 1901-es tavaszi kiállítás cédulája Kiállítva: 1901 Műcsarnok 175. sz., 1901 Nemzeti Szalon előcsarnoka 60. sz., 1902 Fiume 142. sz., 1903 Kaposvár 33. sz. (Ebéd után címmel) 1905 Kaposvár 27. sz.	The Vicar of Zákány Is Having a Coffee 1900 pastel on paper, 37 x 32 cm

	(Ebéd után egy papnál címmel) 1906 Rippl 28. sz. (Ebéd után a plébánosnál címmel) Földes Mária gyűjtése Irodalom: MNG bíráló 8610/1995 egykor Gergely Rezső tulajdona MNG kat. 1998. 63. sz. R: 294. Földes Mária elemzése VÁRKONYI, 2003. R 33.	
→ 13	Zichy kastély 1902 olaj, karton, 47,5 x 33,5 cm Jelzés balra lent: Rónai. Hátoldal: raktározási jegy, autográf „Rippl-Rónai” felirat, alatta a Könyves Kálmán RT. töredékes kiállítási cédulája, a Mercur-Palota belépőjegye 050 nyomtatott, illetve 252 tussal írott számmal. Irodalom: Rippl-Rónai kollektív kiállítása. Mercur-Palota, 1902. december. 252. szám Zichy kastély, á. 350 korona. Rippl-Rónai kiállítása. Könyves Kálmán Magyar Műkiadó Részvénytársaság kiállítóterme. 1906. február. 300. szám Zichy kastély, á. 150 korona. Deák & Ferenczy Antikvitás aukció 2004. május 18.	Zichy Castle 1902 oil on cardboard, 47.5 x 33.5 cm
→ 14	Fátylas hölgy 1902 (Kisvárosi asszonyosság) olaj, vászon, 42 x 33 cm Jelzés balra lent: Rónai Proveniencia: Lyka Károly gyűjteményéből Irodalom: Kieselbach Galéria aukció 2002. szeptember 11. R 192. sz. Nagyházi Galéria aukció 2006. november 25. R 340. sz. Székesfehérvár, 2009. Deák Képtár CD R	Veiled Lady 1902 (Smalltown Lady) oil on canvas, 42 x 33 cm
→ 15	Édesanyám betegen 1905 (Beteg édesanyám) pasztell, papír, 30 x 40 cm Jelzés balra lent: Rónai Hátoldal: Édes jó anyám 1905 karácsony Irodalom: Nagyházi Galéria aukció 2003. május 14. 283. sz. R	My Dear Mother in Ill Health 1905 (My Sick Mother) pastel on paper, 30 x 40 cm
→ 16	Piacsek bácsi poharazgat 1903 (Borozó) pasztell, papír, 37 x 29 cm Jelzés jobbra lent: Rónai 1903 Hátoldal: Rippl Rónai műkiállítás 515. sz. Irodalom: Rippl Rónai műkiállítás, Kaposvár, 1903. VÁRKONYI, 2003. R 32. MODEM, Debrecen Letét 2005–2011. Itsz. 2825 2010 helyett BENCSIK 2007. Győr, 2010	Uncle Piacsek Drinking Wine 1903 (Wine Drinker) pastel on paper, 37 x 29 cm
→ 17	Diabolós lány 1900-as évek (Vöröshajú kislány portréja diabolóval) pasztell, papír, 44 x 32 cm Jelzés jobbra lent: Rónai Irodalom: MNG bíráló 987/1973 VÁRKONYI, 2003. R 31. Székesfehérvár, 2009. Deák Képtár CD R	Girl With Diabolo 1900s (Portrait of a Red-Headed Girl With Diabolo) pastel on paper, 44 x 32 cm

→ 18	Zöld szemű nő 1901 pasztell, papír, 29,5 x 24 cm Jelzés balra lent: Rónai 01 Irodalom: VÁRKONYI, 2003. R 24.	Green-Eyed Woman 1901 pastel on paper, 29.5 x 24 cm
→ 19	Nő tollas kalapban 1900-as évek (Nő pávatollas kalapban, Hölgý piros tollas kalapban) pasztell, papír, 58 x 48 cm Jelzés balra lent: Rónai Irodalom: Kieselbach Galéria aukció 1998. december 11. 258. R VÁRKONYI, 2003. R 30.	Woman in Feathered Hat 1900s (Woman in Peacock Feathered Hat, Lady in Red Feathered Hat) pastel on paper, 58 x 48 cm
→ 20	Rónai Ödön arcképe 1902 körül (Ödön vasutas, Férfiarckép) pasztell, papír, 35 x 25,5 cm Jelzés jobbra lent: Rónai Irodalom: MNG bírálóat 91/1955 Kieselbach Galéria aukció 2006. október 17. 94. R	Portrait of Ödön Rónai 1902 c. (Ödön the Railwayman, Male Portrait) pastel on paper, 35 x 25.5 cm
→ 21	Rónai Ödön a műgyűjtő 1906 pasztell, papír, 51,5 x 42,5 cm Jelzés jobbra lent: Rónai 1906 felirat: RÓNAI ÖDÖN A MŰGYŰJTŐ Irodalom: Kieselbach Galéria aukció 1998. szeptember 25. 216. VÁRKONYI, 2003. R 26 Székesfehérvár, 2009. Deák Képtár CD R	(Ödön the Railwayman, Male Portrait) 1906 pastel on paper, 51.5 x 42.5 cm
→ 22	Kövezik a kaposvári Fő utcát 1901 (Kövezik a kaposi főutcát) pasztell, papír, 28 x 46 cm Jelzés balra lent: Rónai Hátoldal: Mercur palota cédula 140. sz. kép Irodalom: Polgár Galéria aukció 2002. március 19. R 43. Egri Mária szakvéleménye. 46. VÁRKONYI, 2003. R 25.	The Main Street of Kaposvár Is Paved 1901 (The Kapos Main Street is Paved) pastel on paper, 28 x 46 cm
→ 23	Képek között 1910-es évek (Egy férfi olvas, Vasárnap délután) pasztell, papír, 42 x 53 cm Jelzés jobbra lent: Rónai Irodalom: Kieselbach Galéria aukció 2002. szeptember 11. 103. R. MODEM, Debrecen Letét 2005–2011. Itsz. 2968 VÁRKONYI, 2003. R 35. BENCSIK, 2007. R 115	Amongst Pictures 1910s (A Reading Man, Sunday Afternoon) pastel on paper, 42 x 53 cm
→ 24	Reggeli után 1910-es évek (Lajos és Ödön öcsém, Vasárnap délután) pasztell, papír, 48 x 68 cm Jelzés jobbra lent: Rónai Irodalom: VÁRKONYI, 2003. R 34.	After Breakfast 1910s (My Brothers Lajos and Ödön, Sunday Afternoon) pastel on paper, 48 x 68 cm
→ 25	Kaposvári zenészek 1910-es évek pasztell, papír, 21 x 31 cm Jelzés jobbra lent: Rónai Irodalom: MNG bírálóat 8815 VÁRKONYI, 2003. R 37.	Musicians of Kaposvár 1910s pastel on paper, 21 x 31 cm

26	Játszó gyerekek Somogyban 1910-es évek pasztell, papír, 40 x 49 cm Jelzés jobbra lent: Rónai Irodalom: MODEM, Debrecen Letét 2005–2011. Itsz. 2968	Playing Children in Somogy 1910s pastel on paper, 40 x 49 cm
→ 27	Aszalói táj 1908 (Somogyi dombok) pasztell, papír, 42 x 57 cm Jelzés jobbra lent: Rónai 08 Irodalom: VÁRKONYI, 2003. R 27. Székesfehérvár, 2009. Deák Képtár CD R	Aszaló Landscape 1908 (Somogy Hills) pastel on paper, 42 x 57 cm
→ 28	Somogyi táj 1910-es évek pasztell, papír, 50 x 43 cm Jelzés nélkül Irodalom: Virág Judit Galéria aukció 2003. október 3. 174 sz. R Nagyházi Galéria aukció 2005. december 7. 443. sz. R MODEM, Debrecen Letét 2005–2011. Itsz. 2820 Székesfehérvár, 2009. Deák Képtár CD R	Somogy Landscape 1910s pastel on paper, 50 x 43 cm
→ 29	Almák 1909 körül (Csendélet) pasztell, papír, 23 x 36 cm Jelzés jobbra lent: Rónai Irodalom: Jubiláris kiállítás. A kiállítást rendezte BALÁS-PIRI László. Budapest, Nemzeti Szalon 1935. január, 68. szám Rippl-Rónai József. A katalógust szerkesztette és írta TOPOR Tünde Erdész Galéria 1994. június 24.-július 10. Szentendre R 20. oldal Topor Tünde elemzése VÁRKONYI, 2003. R 27. Székesfehérvár, 2009. Deák Képtár CD R	Apples 1909 c. (Still Life) pastel on paper, 23 x 36 cm
→ 30	Hegyoldal piros tetejű házakkal 1906 (Somodoraszalói táj, Tájkép) olaj, karton, 41 x 42,7 cm Jelzés nélkül Hátoldal: MNG bírálólat 1243/1966 Felirat: Kaposvári fészke Irodalom: Polgár Galéria és aukció 2001. március 7. Budapest, 2001. R 30–31. Bernáth Mária szakvéleményével VÁRKONYI, 2003. R 17. Székesfehérvár, 2009. Deák Képtár CD R	Hillside With Red-Roofed Houses 1906 (Somodoraszaló Landscape, Landscape) oil on cardboard, 41 x 42.7 cm
→ 31	Kunffy Lajosné napernyővel 1910 (Zöld kendős nő a virágos verandán, Nő napernyővel) olaj, karton, 70 x 50 cm Jelzés balra lent: Rónai Hátoldal felirat: Zöld kendős nő a virágos verandán Irodalom: MODEM, Debrecen Letét 2005–2011. Itsz. 2891 VÁRKONYI, 2003. R 16. Testbeszéd / Body Language. Válogatás az Antal-Lusztig gyűjtemény anyagából. MODEM, Debrecen 2007. április 22. – november 16., Kurátor: NAGYT Katalin BENCSIK, 2007. R 114. Székesfehérvár, 2009. Deák Képtár CD R Győr, 2010.	Mrs Kunffy With Parasol 1910 (Woman Wearing a Green Scarf on a Flowery Veranda, Woman With Parasol) oil on cardboard , 70 x 50 cm

→ 32	A MIÉNK tagjai a kiránduláson 1908 (Művészek a szabadban) tus, papír, 20 x 32,5 cm Jelzés balra lent: RR Irodalom: VÁRKONYI, 2003. R 55.	The Members of the MIÉNK Art Group at an Excursion 1908 (Artists in the Open Air) ink on paper, 20 x 32.5 cm
→ 33	Fenella gitározik 1911 (Nő gitárral) cinkográfia, papír, 23,5 x 17,5 cm Jelzés jobbra középen: Rónai Irodalom: Polgár Galéria 2000. szeptember 19. 239. R cinkográfia VÁRKONYI, 2003. R 51.	Fenella Plays the Guitar 1911 (Woman With Guitar) zincography on paper, 23.5 x 17.5 cm
→ 34	Agarak 1910-es évek tus, papír, 23,5 x 17,5 cm Jelzés jobbra középen: Rónai Irodalom: VÁRKONYI, 2003. R 51.	Greyhounds 1910s ink on paper, 23.5 x 17.5 cm
35	Könyöklő nő 1910-es évek (Női portré) diópác, papír, 19 x 28 cm Jelzés nélkül Hátoldal: MNG bíráló 801/1983 Irodalom: BÁV 86. aukció 1991. 263. Polgár Galéria aukció 1997. május 10. R 94. VÁRKONYI, 2003. R 50.	Woman Leaning on Her Elbow 1910s (Female Portrait) ink on paper, 19 x 28 cm
→ 36	Ülő női akt 1910-es évek tus, papír, 22,5 x 28,5 cm Jelzés balra fent: Alexander Bernátnak Rónai Hátoldal: MNG bíráló 7668 Irodalom: BÁV 54. aukció 1981. 233. szám VÁRKONYI, 2003. R 53.	Seated Nude 1910s ink on paper, 22.5 x 28.5 cm
→ 37	Aktok 1910-es évek tus, papír, 22,5 x 31 cm Jelzés jobbra lent: Rónai Irodalom: VÁRKONYI, 2003. R 52.	Nudes 1910s ink on paper, 22.5 x 31 cm
→ 38	Két női alak 1910-es évek diófapác, papír, 13 x 12 cm Jelzés balra lent: Rónai Hátoldal: MNG bíráló 1877/1977	Two Female Figures 1910s ink on paper, 13 x 12 cm
→ 39	Asszonyok tanulmány 1910-es évek tus, papír, 29 x 46,5 cm Jelzés jobbra lent: Szikikének Rónai Irodalom: Erdész és Fiai aukció 2007. 104. sz.	Women Study 1910-es évek ink on paper, 29 x 46.5 cm
40	Frei Sándor arcképe 1910-es évek ceruza, papír, 16 x 20 cm Jelzés balra lent: Rónai Jelzés jobbra lent: Frei Sándor Hátoldalán: Kieselbach Galéria cédulája	Portrait of Sándor Frei 1910s ceruza, papír, 16 x 20 cm

→ 41	Falusiak 1910 (Hentesek kutyákkal, Rippl-Rónai litografáló műhelye) tus, papír, 16 x 24 cm Jelzés balra lent: Rónai Irodalom: Rippl-Rónai József: Emlékezéseim. Budapest, 1910. 74. oldal után Szerk.: BAJKAY Éva: Modern magyar litográfia 1890–1930. Miskolci Galéria 1998. 18. R Polgár Galéria 2000. szeptember 6. 292. sz. R cinkográfia	Countryfolk 1910 (Butchers With Dogs, Rippl-Rónai's Lithography Workshop) ink on paper, 16 x 24 cm
→ 42	Párizs 1914 tus, karton, 25,5 x 36 cm Jelzés középen lent: ... (olvashatatlan) 1914 Rónai Hátoldal: MNG bíráló 779/1969 Irodalom: VÁRKONYI, 2003. R 43.	Paris 1914 ink on paper, 25.5 x 36 cm
→ 43	Ágyúállás 1914–1915 pasztell, papír, 30,5 x 41 cm Jelzés jobbra lent: Rónai Hátoldal: Gallery Erdész Hungary 295/1995 Felirat: „Igazolom, hogy ezen képet közvetlenül Rippl Rónai Józseftől vettem” Irodalom: VÁRKONYI, 2003. R 28. Székesfehérvár, 2009. Deák Képtár CD R	Cannon Stand 1914–1915 pastel on paper, 30.5 x 41 cm
→ 44	Nicolovius, a fogolytárs 1915 diópác, karton, 22,5 x 17,5 cm Jelzés jobbra lent: A nagy angol barát a porosz Nicolovius 76 éves fogolytárs a Chartreuseben, 1915 Irodalom: Érdekes Újság 1915. 25. szám 25. R Rippl-Rónai vázlatkönyvéből VÁRKONYI, 2003. R 47.	Nicolovius, a Fellow Prisoner 1915 ink on cardboard, 22.5 x 17.5 cm
45	Planchon szabó portréja 1914 Pasztell, papír, 45,5 x 37 cm Jelzés balra középen: Rónai Jelzés felül: PLANCHON TAILLEUR ISSY L EVÉQUE Irodalom: VÁRKONYI, 2003. R 28.	Portrait of Planchon the Tailor 1914 pastel on paper, 45.5 x 37 cm
46	Trafikos 1915 ceruza, papír, 15,5 x 20,5 cm Jelzés jobbra fent: Rónai Jelzés balra fent: Birevi (?) Trafikos francia a Chartreuseben 1915 Irodalom: VÁRKONYI, 2003. R 48.	Tobacconist 1915 pencil on paper, 15.5 x 20.5 cm
→ 47	Nő virágos kalapban 1914 körül ceruza, toll, akvarell, karton, 65,5 x 49,5 cm Jelzés jobbra fent: Rónai felül: Margit 15 Hátoldal: Rippl-Rónai kiállítás, Dr. Gerő Imre tulajdona, Kaposvár Irodalom: Rippl-Rónai kiállítás, Kaposvár Somogyi Képtár 1973. 5. sz. BÁV 89. aukció 1993. december 290. sz. R Rippl-Rónai József. A katalógust szerkesztette és írta TOPOR Tünde Erdész Galéria 1994. június 24. – július 10. Szentendre, R címlap és 11. Topor Tünde elemzése MNG kat. 1998. 203. sz. R Topor Tünde elemzése VÁRKONYI, 2003. R 45.	Woman in Flowered Hat 1914 c. pencil, pen, watercolour on paper, 65.5 x 49.5 cm

→ 48	Madame Ricard 1914 (Okulárés) szén, papír, 51 x 35 cm Jelzés jobbra lent: Rónai 1914 Issy l' Evéque Hátoldal: MNG bíráló 2055/1970, felirat: Mme Ricard, Ricard – szénrajz Issy l' Eveque Irodalom: VÁRKONYI, 2003. R 44. Székesfehérvár, 2009. Deák Képtár CD R	Madame Ricard 1914 (Bespectacled Lady) charcoal on paper, 51 x 35 cm
→ 49	Önarckép 1915 (Férfiarckép) tus, papír, 39 x 28 cm Jelzés balra lent: Miklósnak Rippl Rónai J 1915 júli. 25. Hátoldal: MNG bíráló 121/1959 felirat: védett Irodalom: Rippl-Rónai József. A katalógust szerkesztette és írta TOPOR Tünde Erdész Galéria 1994. június 24. – július 10. Szentendre, R Topor Tünde elemzése	Self Portrait 1915 (Male Portrait) ink on paper, 39 x 28 cm
50	Felügyelő profilja 1916 (Ober intendant arcképe) kréta, papír, 17 x 17 cm Jelzés nélkül Feliratok: balra lent: OBER INTENDANT, balra fent: 1916 Irodalom: Nagyházi Galéria aukció 2002. november 27. 371. R Martyn Ferenc gyűjteményéből, dr. Hárs Éva szakvéleménye	Portrait of an Inspector 1916 (Portrait of and Ober Intendant) crayon on paper, 17 x 17 cm
→ 51	Idős nő arcképe csipkegallérral 1920-as évek pasztell, papír, 52 x 41 cm Jelzés jobbra fent: Rónai Irodalom: Kieselbach Galéria aukció 2005. október 11. 25 R	Portrait Elderly Woman in Lace Collar 1920s pastel on paper, 52 x 41 cm
→ 52	Női arckép 1920-as évek pasztell, papír, 56,5 x 44 cm Jelzés nélkül	Portrait of a Woman 1920s pastel on paper, 56.5 x 44 cm
→ 53	Ödön mérges 1921 ceruza, akvarell, papír, 11,5 x 10 cm Jelzés fent: MIKOR MENNEK KI EZEK A FENE LAKÓK MÁR? Jelzés jobbra középen: 1921 I/1 RR Jelzés alul: Sok baj van a muzeum körül Irodalom: VÁRKONYI, 2003. R 48.	Ödön Is Angry 1921 pencil, watercolor on paper, 11.5 x 10 cm
54	Fodróczky Ferenc szundikál 1923 (Szundikáló) ceruza, papír, 21,5 x 15,1 cm Jelzés fent: FODROCZKY FERENC SZUNDIKÁL BÍRÓ DÉNES JAVÁRA 1923. dec. 20. Jelzés jobbra lent: Rónai Irodalom: Kieselbach galéria aukciója 2002. április 11. 150. sz. R VÁRKONYI, 2003. R 49.	Ferenc Fodróczky Is Slumbering 1923 (Slumberer) pencil on paper, 21.5 x 15.1 cm
55	Táj fával olaj, karton, 39 x 24 cm Jelzés jobbra lent: elmosódva Hátoldal. Menetrend, ragasztva: Rippl-Rónai kiállítás 189 és 144 szám	Landscape With Tree oil on cardboard, 39 x 24 cm

→ 56	Újhold (Magányos ház) olaj, fa, 32 x 41,5 cm Jelzés jobbra lent: Rákosynak Rónai Hátoldal: Ernst Múzeum XLII... aukció Rákosi Jenő művészeti hagyatéka 152., sz. tétel (Magányos ház), hagyatéki cédula, Dr. Völgyessy Ferenc tulajdona (pecsét és ragasztott cédula pecsételve) Irodalom: Polgár Galéria aukció 1998. május 26. R 129. védett VÁRKONYI, 2003. R 19.	New Moon (Lonely House) oil on wood, 32 x 41.5 cm
→ 57	Favágók 1907 k. (Favágók a Róma villában) olaj, karton, 51 x 35 cm Hátoldal: Mercur palota kiállítási jegy: 52. sz., vignettán: Selinkó Géza tulajdona Irodalom: Rippl-Rónai József centenáris kiállítás. Budapest-Kaposvár, 1961. 48. sz. Műgyűjtők Galéria aukciója 1992. december 120. sz. MNG bírálólat 85134/1960 MODEM, Debrecen Letét 2005–2011. Itsz. VÁRKONYI, 2003. R 19. Székesfehérvár, 2009. Deák Képtár CD R	Woodcutters 1907 c. (Woodcutters at Villa Róma) oil on cardboard, 51 x 35 cm
→ 58	Táj házakkal és fával szén, pasztell, papír, 20,5 x 23,5 cm Jelzés jobbra középén: Rónai Irodalom: Gallery Erdész Hungary 39/1994 VÁRKONYI, 2003. R 54.	Landscape With Houses and Trees charcoal, pastel on paper, 20.5 x 23.5 cm
→ 59	Női arckép szén, papír, 21 x 17 cm Jelzés nélkül Irodalom: VÁRKONYI, 2003. R 56.	Female Portrait charcoal on paper, 21 x 17 cm
Rövidítés	PEWNY, 1940 = PEWNY Denise: Rippl-Rónai József (1861–1927). Budapest, 1940. A budapesti Magyar Királyi Pázmány Péter Tudományegyetem Művészettörténeti és Keresztényrégészeti Intézetének dolgozatai 62. MNG kat. 1998 = Rippl-Rónai gyűjteményes kiállítása. Magyar Nemzeti Galéria, 1998. március 12. – szeptember 6. A katalógust szerkesztette: Bernáth Mária – Nagy Ildikó, a kiállítást rendezte: Bernáth Mária, Földes Mária, Pleszniv Edit. VÁRKONYI, 2003 = Rippl-Rónai József és Medgyessy Ferenc. Művészetek Háza, Pécs Martyn Ferenc Tetőtéri Galéria 2003. március 7. – április 20. A kiállítást rendezte és a katalógust szerkesztette: VÁRKONYI György BENCSIK, 2007 = Kilencvenkilenc év. XX. századi és kortárs magyar művészet. Az Antal-Lusztig gyűjtemény a MODEM-ben. Debrecen, 2007. szeptember 5. – 2007. március 15. Kurátor: BENCSIK Barnabás Székesfehérvár, 2009 = Antal-Lusztig gyűjtemény. A fehérvári válogatás. Csontvárytól a fiatal kortársakig. Székesfehérvár 2009. április 9. – július 19. Katalógus: NAGY T. Katalin bevezetőjével CD és ismertető füzet Győr, 2010 = Rippl-Rónai József (1861–1927) a modern magyar képzőművészet kiemelkedő alakjának gyűjteményes kiállítása. Győr, 2010. Városi Művészeti Múzeum GULYÁS, 2010 = Héttoronyba zárva. MODEM, Debrecen 2010. október 23. – 2011. február 13. Kurátor: GULYÁS Gábor MNG = Magyar Nemzeti Galéria R = Reprodukció	→ Reprodukciója a katalógusban Reproduced in the catalogue

6

Táncolók I. 1912

bronz, relief, 33 x 67 cm

Dancers I 1912

bronze, relief, 33 x 67 cm

Medgyessy Ferenc alkotásai

Works by Ferenc Medgyessy

- 1 **Tájkép** 1910-es évek
pasztell, papír, 31 x 42 cm
Jelzés nélkül,
Hátoldalon hagyatéki pecsét

Landscape 1910s
pastel on paper, 31 x 42 cm

- 2 **Tájkép** 1910-es évek
olaj, karton, 29,5 x 40,5 cm
jelzés jobbra lent: M Medgyessy

Landscape 1910s
oil on cardboard, 29.5 x 40.5 cm

- 3 **Piac** 1910-es évek
pasztell, papír, 39 x 51 cm
Jelzés nélkül

Marketplace 1910-es évek
pastel on paper, 39 x 51 cm

- 4 **Bivalyok** 1910-es évek
diófapác, papír, 27 x 42 cm
Jelzés nélkül

Bulls 1910s
ink on paper, 27 x 42 cm

- 5 **Tájkép katonai táborral** 1914
pasztell, papír, 39 x 29,5 cm
Jelzés nélkül
Hátoldalon hagyatéki pecsét

Landscape With Military Camp 1914
pastel on paper, 39 x 29.5 cm

- 6 **Táncolók I.** 1912
bronz, relief, 33 x 67 cm
Jelzés balra lent: Medgyessy Ferenc

Dancers I 1912
bronz, relief, 33 x 67 cm

- 7 **Táncolók II.** 1927
bronz, relief, 53,5 x 84 cm
Jelzés balra lent: Medgyessy Ferenc

Dancers II 1927
bronz, relief, 53.5 x 84 cm

- 8 **Táncolók III.** 1923
(Táncoló férfi, A nő húzza)
bronz, relief, 38 x 48 cm (nyolcszögű)
Jelzés jobbra lent: Medgyessy

Dancers III 1923
(Dancing Man, The Woman Pulls)
bronze, relief, 38 x 48 cm (octagonal)

→ 9

Táncolók IV. 1923
(Táncoló nő, A férfi húzza)
bronz, relief, 38 x 48 cm (nyolcszögű)
Jelzés jobbra lent: Medgyessy

Dancers IV 1923
(Dancing Woman, The Man Pulls)
bronze, relief, 38 x 48 cm (octagonal)

→ 10

Rippl-Rónai József emlékmű vázlata 1952
bronz, 5,5 x 12 x 12,5 cm

Model of a Rippl-Rónai Memorial 1952
bronze, 35.5 x 12 x 12.5 cm

→ 11

Mike Annuska arcképe 1907
bronz, 24,5 x 15 x 20 cm
Jelzés oldalt lent: MF

Portrait of Annuska Mike 1907
bronze, 24.5 x 15 x 20 cm

→ 12

Rippl-Rónai arcképe 1913
bronz, 41 x 26 x 26 cm
Jelzés oldalt lent: Medgyessy

Portrait of Rippl-Rónai 1913
bronze, 41 x 26 x 26 cm

- 13 Kelner Mária (Ülő kislány) 1920
bronz, 61 x 23 x 22 cm
Jelzés oldalt lent: Medgyessy

Mária Kelner (Seated Girl) 1920
bronze, 61 x 23 x 22 cm

- 14 Popper Zsuzsi arcképe 1937
bronz, 34 x 22 x 28 cm
Jelzés oldalt lent: Medgyessy

Portrait of Zsuzsi Popper 1937
bronze, 34 x 22 x 28 cm

- 15 Szoptató anya 1917
bronz, 53 x 26 x 26 cm
Jelzés oldalt lent: Medgyessy

Nursing Mother 1917
bronze, 53 x 26 x 26 cm

